บทที่ 12
ทรัพยากรนันทนาการ

พื้นที่ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกมีสถานที่ที่มีความงดงามทางทัศนียภาพ มีคุณค่าทางธรรมชาติ ศิลปและวัฒนธรรมมากมาย สถานที่ดังกล่าวเหมาะสำหรับการเดินทางไปท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดและพักผ่อนหย่อนใจ ในที่นี้จะกล่าวถึงแหล่งทรัพยากรนันทนาการในพื้นที่ศึกษาเพียง 4 จังหวัดดังนี้ **แหล่งทรัพยากรนันทนาการของจังหวัดชลบุรี** อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางสายบางนา-ตราด ประมาณ 81 กิโลเมตร จังหวัดชลบุรีมีแหล่งทรัพยากรนันทนาการที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวชายหาด ชายทะเลและเกาะต่าง ๆ สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ แบ่งเป็นประเภทดังนี้

1. **แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางธรรมชาติ ได้แก่**

หาดบางแสน ชายหาดที่มีชื่อเสียงของจังหวัดชลบุรีอยู่ห่างจากตัวเมืองชลบุรี 14 กิโลเมตร แยกขวาจากถนนสุขุมวิทตรงกิโลเมตรที่ 104 เข้าไป 3 กิโลเมตร เป็นทางราดยางตลอด บริเวณหาดมีเครื่องดื่ม อาหารทะเลประเภทของกินเล่นหาบมาขาย เช่น ปลาหมึก หอยแมลงภู่ ห่อหมก และผลไม้ เป็นต้น มีเก้าอี้ผ้าใบ ลูกยางว่ายน้ำให้เช่า มีห้องอาบน้ำจืดไว้บริการ ร้านอาหารหลายแห่งเรียงรายอยู่ริมหาด หาดบางแสนเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลาน้อยไปพักผ่อนและเล่นน้ำทะเล ชายหาดยาวประมาณ 2.5 กิโลเมตร

หาดผาแดง ทางเข้าหาดอยู่แยกขวาจากถนนสุขุมวิท ตรงกิโลเมตรที่ 120-121 เข้าไปประมาณ 1.5 กิโลเมตรเศษ เป็นหาดที่มีชื่อเสียงมาช้านาน ปัจจุบันมีการปรับปรุงสถานที่พักให้สวยงามทันสมัยไว้บริการนักท่องเที่ยว บริเวณหาดพอเล่นน้ำได้ มีบังกาโลที่พักด้วย

อ่าวอุดม ทางเข้าอ่าวอยู่แยกขวาจากถนนสุขุมวิท ประมาณกิโลเมตรที่ 124 เข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร มีโรงกลั่นน้ำมัน ไม่มีชายหาดที่ลงเล่นน้ำได้ ไม่มีที่เที่ยว ไม่มีที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว แต่มีทัศนียภาพที่สวยงามและสงบ

แหลมฉบัง แยกขวาจากถนนสุขุมวิท เมื่อเลยกิโลเมตรที่ 125.5 ไปเล็กน้อย ตรงปากทางมีป้ายบอกทางเข้าวัดแหลมฉบังเป็นถนนราดยางเข้าไปประมาณ 5 กิโลเมตร

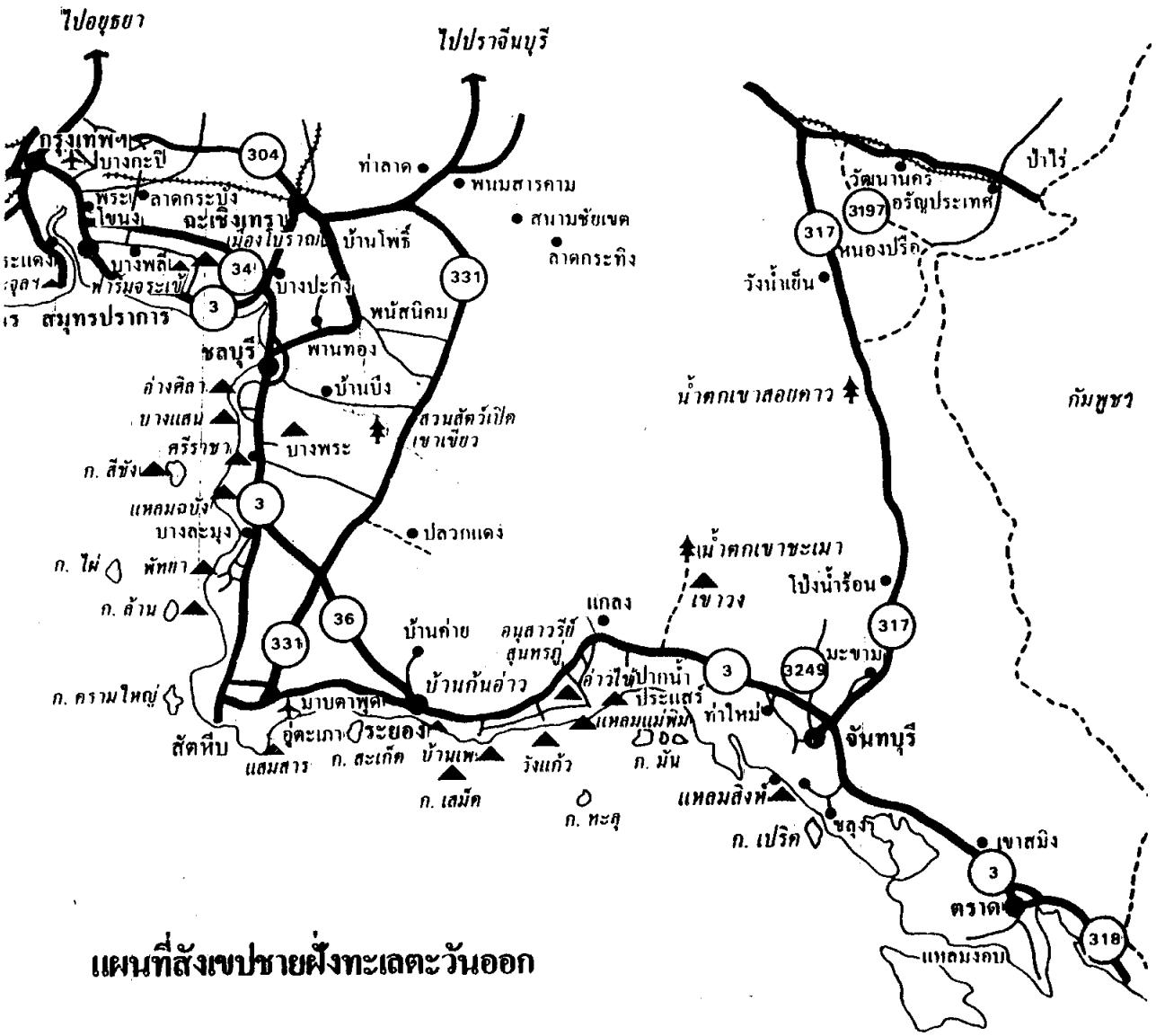

แผนที่สังเขปชายฝั่งทะเลตะวันออก

รูปที่ 12 แผนที่สังเขป : แสดงแหล่งทรัพยากรนันทนาการ ภูมิภาคลุ่มน้ำ–ชายฝั่งทะเลตะวันออก

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แยกซ้ายข้ามสะพานเล็ก ๆ เข้าไปจะมีเพิงขายอาหารทะเลเรียงรายเต็มไปหมด สุดถนนจะเป็นหาดทรายยาวขาวสะอาดและสงบเรียบ ที่พักที่แหลมฉบังมีทั้งบ้านพักศูนย์ฝึกอบรมข้าราชการกระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชนอยู่สุดหาด และบังกาโลของเอกชนอยู่ริมหาด

พัทยา เป็นชายหาดที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ อยู่ทางด้านตะวันออกของอ่าวไทย การเดินทางใช้เส้นทางหลวงสายสุขุมวิท (ทางหลวงหมายเลข 3) ถึงบ้านนาเกลือตรงกิโลเมตรที่ 150 มีทางแยกขวาเข้าพัทยา ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 50 กิโลเมตร พัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยว มีสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางบก เช่น สถานจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองนานาชนิด สถานบริการและสถานเริงรมย์มากมาย และแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่น่าสนใจ ได้แก่

เกาะล้าน อยู่ในแนวขนานกับหาดพัทยา ห่างจากอ่าวราว 7.5 กิโลเมตร เดินทางโดยเรือท่องเที่ยวใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ตัวเกาะกว้าง 2.15 กิโลเมตร ยาว 4.65 กิโลเมตร ทางทิศเหนือและตะวันตกของเกาะมีหาดทรายที่สวยงาม ทรายสีขาวนวล เม็ดทรายละเอียด เหมาะแก่การเล่นน้ำ รอบ ๆ เกาะมีแนวปะการังมากมาย บนเกาะมีสถานที่พักหลายแห่ง

เกาะครก เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในอ่าวพัทยา อยู่ห่างฝั่งประมาณ 6 กิโลเมตร

เกาะสาก อยู่ห่างเกาะล้านประมาณ 600 เมตร มีหาดทรายขาวนวล มีปะการังมากมาย

เกาะไผ่ อยู่ห่างจากเกาะล้านประมาณ 10 กิโลเมตร อยู่ในเขตพิทักษ์ของกองทัพเรือ มีชายหาดหลายแห่งที่มีสภาพดี เหมาะแก่การเล่นน้ำ ออกเรือลากเบ็ดตกปลา ดำน้ำดูแนวปะการัง

หาดจอมเทียน เป็นหาดทรายขาวสะอาดและสงบเงียบ ทอดตัวเป็นแนวยาว อยู่ห่างจากพัทยาได้ประมาณ 4 กิโลเมตร แยกขวาจากถนนสุขุมวิทตรงกิโลเมตรที่ 1505 เข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร หรือตามเส้นทางพัทยา-หาดจอมเทียน มีถนนเลียบชายทะเล น้ำทะเลสะอาดลงเล่นน้ำได้ และเหมาะสำหรับเล่นกีฬาทางน้ำ เช่น สกู๊ตเตอร์ วินเซิร์ฟ พาราเซลลิ่ง ภายในบริเวณหาดจอมเทียนยังมีสวนน้ำ สวนสนุก พัทยาปาร์ค ซึ่งเป็นสถานตากอากาศและพักแรมได้

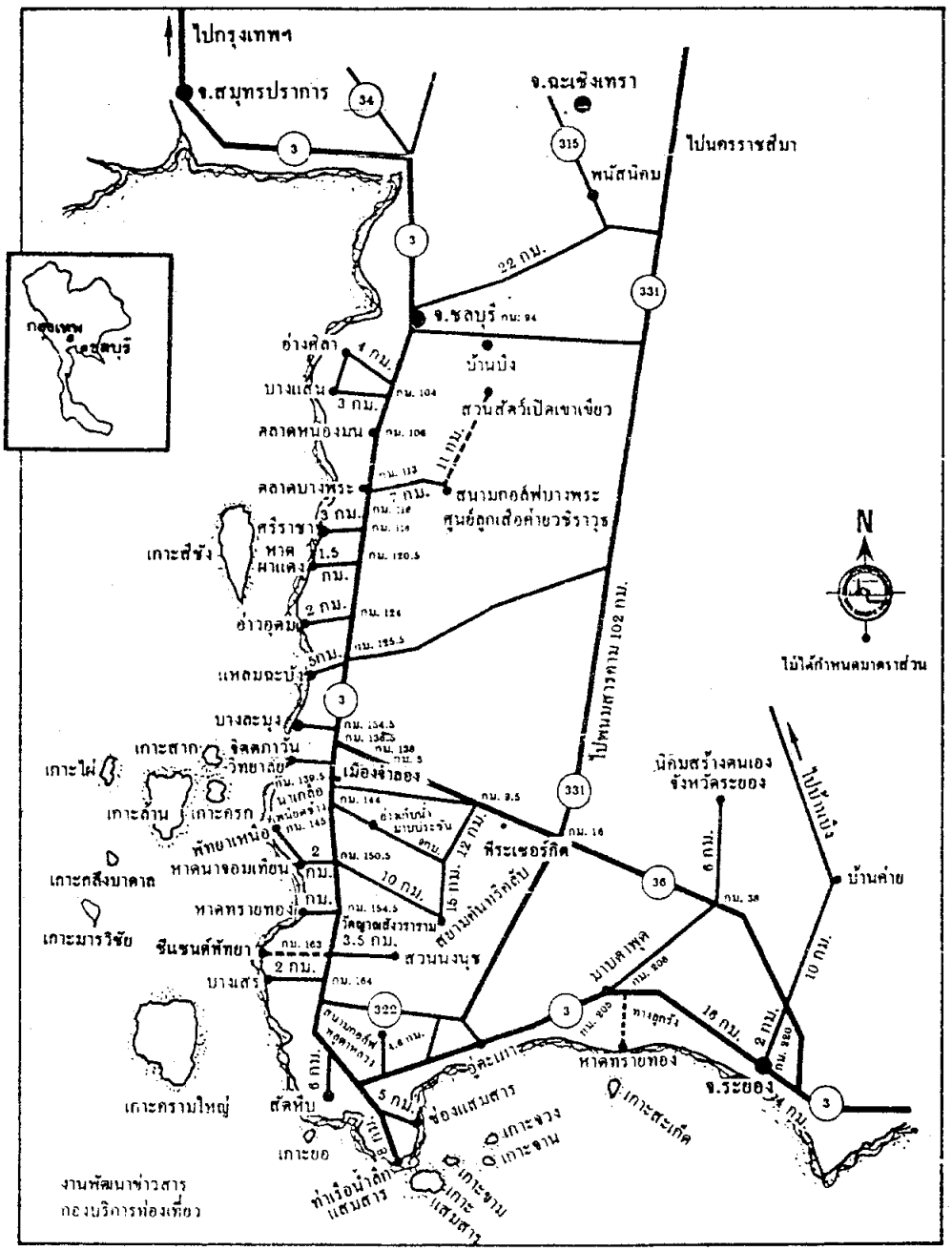

รูปที่ 12.1 แผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หาดทรายทอง ทางเข้าอยู่ตรงทางแยกขวาจากถนนสุขุมวิทตรงกิโลเมตรที่ 1545 อยู่ห่างจากปากทางเข้าพัทยาใต้ประมาณ 7 กิโลเมตร เป็นสถานที่พักตากอากาศ มีหาดทรายลงเล่นน้ำได้ บรรยากาศโดยรอบร่มรื่นด้วยต้นไม้ที่ได้รับการดูแลอย่างดี

สวนสัตว์เปิดเขาเขียว อยู่ที่ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา ห่างจากจังหวัดประมาณ 38 กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ 56,625 ไร่ เป็นป่าแห่งเดียวในชลบุรี ตั้งอยู่ห่างจากสถานกอล์ฟบางพระ 11 กิโลเมตร มีป้ายบอกทางไว้เป็นระยะ ๆ ถนนราดยางสลับทางลูกรังช่วงสั้น ๆ สวนสัตว์ดำเนินการโดยองค์การสวนสัตว์ดุสิต (เขาดินวนา) กรุงเทพ ฯ ที่สวนสัตว์เปิดแห่งนี้ มีสัตว์ต่าง ๆ มากกว่า 50 ชนิด ในเนื้อที่ประมาณ 2,500 ไร่ สัตว์ถูกปล่อยให้มีความเป็นอยู่อย่างธรรมชาติ ไม่ถูกกักขังไว้ในกรง นักท่องเที่ยวสามารถเดินเล่นชมสัตว์ได้อย่างใกล้ชิด เช่น ลิง ค่าง ช้างกวาง ม้าลาย แพะ นกยูง

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าเขาเขียว มีเนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่ ตั้งอยู่ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมพู่ จังหวัดชลบุรี เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้สำหรับนักเรียน นักศึกษา และประชาชน ในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสัตว์ป่าและป่าไม้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ให้ผู้เข้าไปเยี่ยมชมได้ใช้สอย เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ห้องนิทรรศการทางธรรมชาติ ห้องบรรยาย ห้องฉายภาพยนต์หรือภาพนิ่ง และมีเส้นทางเท้าให้เข้าไปเดินชมและศึกษาธรรมชาติโดยมีวิทยากรบรรยายให้ความรู้ ให้คำแนะนำทั้งทางด้านวิชาการและอื่น ๆ สภาพป่าโดยทั่วไปจะเป็นป่าไม้หนาทึบสลับป่าเบญจพรรณ ใต้ร่มไม้ที่ชุ่มชื้นเต็มไปด้วยเห็ดป่าหลากสี เช่น แดง แสด เหลือง ชมพู ขาว น้ำตาล และฟ้า มีรูปทรงแตกต่างกัน เช่น รูปกรวย รูปถ้วย รูปทรงร่างแห เป็นต้น แต่เมื่อเดินขึ้นไปในระดับที่สูงมากขึ้น สภาพป่าจะเปลี่ยนไปเป็นป่าดงดิบ พันธุ์ไม้หลัก ๆ คือ ยาง ตะเคียน กะบาก เคี่ยม จำปาป่า หลุมพอ มะหาด มะม่วงป่า มะยมป่า ตาเสือ ตะแบก เป็นต้น สัตว์ป่าที่พบเห็นคือ นกป่า กระรอก แมงมุม กิ้งก่ายักษ์ และแมลงต่าง ๆ

น้ำตกชันตาเถร อยู่ห่างจากถนนสุขุมวิท ประมาณ 15 กิโลเมตร ตามเส้นทางที่เข้าไปยังสวนสัตว์เปิด แยกซ้ายตรงทางเข้าวัดเขาไม้แดง มีป้ายบอกตรงทางแยก เข้าไปตามถนนราดยางอีก 7 กิโลเมตร ถนนในช่วงที่ใกล้จะถึงน้ำตกเป็นทาง

ชัน น้ำตกแห่งนี้อยู่ในความดูแลของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จัดทำเป็นศูนย์ศึกษาธรรมชาติและชีวิตสัตว์ป่าเขาเขียว เขาชมภู่ หลังฤดูฝนเล็กน้อยน้ำตกจะสวยงามเต็มที่เพราะมีน้ำมาก ในฤดูแล้งคือ ระหว่างเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ แม้น้ำจะน้อยก็ยังมีสภาพที่ไปเที่ยวได้ คือ สามารถเดินท่องน้ำเล่นลัดเลาะลงในตัวลำธารขึ้นไปยังชั้นสูง ๆ ถึงชั้นที่มีแอ่งน้ำอยู่ใต้น้ำตก ว่ายน้ำเล่นได้ น้ำเย็น บรรยากาศสงบเงียบดีร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้ต่าง ๆ

ศูนย์วิทยาศาสตร์ทางทะเล ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา (มศว. บางแสน) มีเนื้อที่ 30 ไร่ เดิมเป็นพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำและสถานเลี้ยงสัตว์น้ำเค็ม ต่อมาได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากรัฐบาลญี่ปุ่น จึงพัฒนามาเป็นศูนย์วิทยาศาสตร์ทางทะเล เป็นศูนย์ศึกษาชีวะทางทะเล และเก็บรวบรวมสรรพสิ่งที่มีชีวิตในท้องทะเลมาแสดงไว้ภายในจัดแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ทางทะเล สถานเลี้ยงสัตว์น้ำเค็ม และห้องปฏิบัติการวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล

ฟาร์มจีระโรส ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอพนัสนิคม ห่างจากอำเภอพนัสนิคมออกไปประมาณ 9 กิโลเมตร มีเนื้อที่ฟาร์มทั้งสิ้นประมาณ 100 กว่าไร่ กุหลาบที่ปลูกในฟาร์มส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ต่างประเทศ ทางฟาร์มประสบผลสำเร็จในการผสมกุหลาบพันธุ์ต่าง ๆ และได้พันธุ์ใหม่ซึ่งมีดอกใหญ่สวยงาม กลิ่นหอม หนึ่งในพันธุ์ใหม่นี้ได้รับพระราชทานนามว่า กุหลาบพันธุ์สิรินธร นอกจากนี้ ยังมีมะม่วงพันธุ์ต่าง ๆ ปลูกไว้มากมาย เช่น พันธุ์หนองแซง เขียวเสวย อกร่อง ฯลฯ

เกาะสีชัง เป็นเกาะใหญ่ในอ่าวไทย เป็นที่ตั้งของอำเภอสีชัง อยู่ห่างจากฝั่งศรีราชาประมาณ 9 กิโลเมตร พื้นที่เกาะส่วนใหญ่เป็นโขดหินและเนินเขา มีพื้นที่ราบอยู่ริมเกาะเล็กน้อย บรรยากาศโดยทั่วไปเงียบสงบ อากาศบริสุทธิ์ ถนนบนเกาะเป็นถนนสายยาวทอดจากท่าเรือลดเลี้ยวไปสุดเกาะ กว้างเมตรเศษ เส้นทางร่มรื่นด้วยเงาไม้ ริมทางเดินบนไหล่เขาเต็มไปด้วยต้นลั่นทมที่มีอายุเกือบร้อยปี ซึ่งออกดอกสะพรั่งส่งกลิ่นหอมในฤดูร้อน ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะถัดจากสถานีตรวจอากาศของทหารเรือ ที่ชาวบ้านเกาะสีชังเรียกว่าหลังเกาะ แต่ทั่วไปเรียกว่าช่องเขาขาด มีหาดทรายขาวสะอาด น้ำใสและลมเย็น บริเวณหาดทรายเต็มไปด้วยหินรูปกลม ๆ เนื่องจากทุกปีช่วงเดือนกุมภาพันธ์-กันยายน ลมตะวันตกพัดแรงและมีระยะยาวนาน จนทำให้หินในบริเวณหาดมีผิวเรียบมนกลม ชาวเกาะสีชังเรียกหาดนี้ว่าหาดหินกลม

2. **แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางประวัติศาสตร์ ได้แก่**

พระจุฑาธุชราชฐาน อยู่ปลายแหลมด้านตะวันออกของเกาะสีชัง เป็นพระราชฐานอยู่ท่ามกลางพระราชอุทยาน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้า ฯ ให้สร้างขึ้น มีพระตำหนักที่ประทับของพระราชโอรสและพระชิดาได้เสด็จไปพักฟื้นหลังประชวร ภายในพระราชอุทยาน มีบ่อน้ำขนาดใหญ่ที่สร้างอย่างถาวรหลายแห่ง ยังมีสภาพดี ใช้เป็นที่เก็บกักน้ำฝนไว้ใช้ เพราะบนเกาะขาดแคลนน้ำ แต่ละบ่อได้รับพระราชทานชื่ออย่างไพเราะไว้ว่า บ่ออัษฎางค์ บ่อพิศเพลิน เป็นต้น รัชกาลที่ 5 ยังโปรดเกล้า ฯ ให้สร้างวัดขึ้น 2 แห่ง คือ วัดอัษฎางค์นิมิตร มีโบสถ์และเจดีย์ศิลปะแบบยุโรป ตั้งอยู่บริเวณสูงสุดของยอดเขาพระจุลจอมเกล้า อีกวัดหนึ่งอยู่ทางเหนือของเกาะ พระราชทานนามว่า วัดจุฑาทิศธรรมสภารามวรวิหาร ถัดขึ้นไปจะมีศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่ ซึ่งเป็นปูชนียสถานอีกแห่งหนึ่งที่ผู้คนนิยมไปเยี่ยมชมและนมัสการ ที่เที่ยวอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวควรไปชมคือ เก๋งจีน มีลักษณะเป็นศาลาโบราณ มีรูปเป็นแบบมังกรและนกยูง ฝีมือสร้างวิจิตรงดงามตระการตา รัชกาลที่ 5 ทรงโปรดเกล้า ฯ ให้สร้างเป็นที่ประทับชั่วคราว เมื่อเสด็จประพาสรอบ ๆ เกาะที่ใกล้เคียงกันนั้นมีถ้ำจักรพงษ์ ภายในถ้ำประดิษฐานพระพุทธรูป มีปล่องสำหรับขึ้นไปบนยอดเขาเพื่อมองทัศนียภาพของเกาะสีชังได้

3. **แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางศิลปวัฒนธรรม ได้แก่**

สวนนงนุช เป็นหมู่บ้านไทยในเนื้อที่ 1,000 ไร่ อยู่ห่างจากปากทางเข้าพัทยาใต้ประมาณ 15 กิโลเมตร แยกซ้ายจากถนนสุขุมวิทตรงกิโลเมตรที่ 163 เข้าไปประมาณ 3.5 กิโลเมตร เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออก ภายในสวนนอกจากจะปลูกไม้ดอก ไม้ประดับนานาชาติแล้วยังมีสวนมะม่วง สวนมะพร้าว ฟาร์มกล้วยไม้และสวนพฤกษชาติ กิจกรรมอื่น ๆ ของสวนคือ มีบริการเรือชนิดต่าง ๆ ให้เช่าพายเล่นในสระ มีสัตว์หลายชนิดให้ชม ศูนย์รวมวัฒนธรรมแบบไทย มีการแสดงสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยการฟ้อนรำพื้นเมือง ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว (กระบี่ กระบอง ฟันดาบ) กีฬาพื้นบ้านและการแสดงของช้าง เป็นต้น

หนองมน อยู่ห่างจากทางแยกเข้าหาดบางแสนประมาณ 1 กิโลเมตรเศษ เป็นตลาดขายสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกของเมืองชลบุรี ได้แก่ อาหารแห้ง เช่น กุ้ง ปลาหมึกแห้ง หอยหลอด ปลาริวกิว กะปิ น้ำปลา ปลาเค็ม หอยดอง ฯลฯ ขนม และอาหารสำเร็จรูป เช่น ห่อหมก ข้าวหลาม กล้วยและเผือกฉาบ ผลไม้กวนแช่อิ่ม และเครื่องสานไม้ไผ่และหวายที่มาจากอำเภอพนัสนิคม ฝีมือการสานประณีตละเอียด

ชีแชนด์คลับ แยกขวาจากถนนสุขุมวิทตรงกิโลเมตรที่ 163 อยู่เยื้องสวนนงนุชเล็กน้อย เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีบังกาโลสร้างบนเนินลดหลั่นกัน มีอยู่ประมาณ 20 หลัง สร้างตามแบบบ้านพื้นเมืองของอินโดนีเซีย หลังคามุงด้วยหญ้าคา ฝาบ้านใช้ไม้ไผ่ บรรยากาศสงบเงียบ บริเวณร่มรื่นด้วยเงาไม้ต่าง ๆ ซึ่งปลูกเรียงรายตามทางติดต่อระหว่างบังกาโลแต่ละหลัง มีสระว่ายน้ำขนาดกลางเด็กลงว่ายเล่นได้ มีบริการจัดเรือนำเที่ยวไปเกาะแสมสาร

อ่างศิลาหรืออ่างหิน เป็นหมู่บ้านประมงริมทะเล อยู่ห่างจากอำเภอเมืองชลบุรีไปตามเส้นทางถนนสุขุมวิทลงมาทางใต้ 7 กิโลเมตร แล้วแยกขวาไป 4 กิโลเมตร ก็ถึงอ่างศิลา แต่เดิมเคยเป็นสถานตากอากาศชายทะเลที่เก่าแก่ สิ่งที่ทำให้อ่างศิลามีชื่อเสียงทั้งในอดีตและปัจจุบันคืออุตสาหกรรมทำครกหิน สากหิน โม่หิน หินลับมีด กระถางธูป โคมไฟประดับสวน ลูกนิมิตรและสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่สกัดจากหิน นอกจากนี้ อ่างศิลายังเป็นแหล่งทอผ้าอ่างหิน ทำฟาร์มเลี้ยงหอยนางรมและหอยแมลงภู่อีกด้วย

บางเสร่ เป็นหมู่บ้านประมงอยู่ห่างจากพัทยาประมาณ 16 กิโลเมตร แยกขวาจากถนนสุขุมวิทตรงกิโลเมตรที่ 164 เข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตรทางด้านใต้ของบางเสร่จะเป็นอ่าวน้ำลึกซึ่งเหมาะแก่การตกปลา ปลาที่ชุกชุมมากคือ ปลาปะการังหรือปลาเก๋า ส่วนทางเหนือมีหาดทรายสวยงามพอสมควร เล่นน้ำได้ มีเรือให้เช่าไปตกปลาดำน้ำ ดูปะการัง

วัดญาณสังวราราม สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2519 เป็นพื้นที่วัด 366 ไร่ และเป็นพื้นที่โครงการตามพระราชดำริทั้งหมด 2,500 ไร่ ทางเข้าวัดอยู่แยกซ้ายที่กิโลเมตร 160 บนถนนสุขุมวิท ก่อนถึงสวนนงนุช เข้าไปอีกประมาณ 5 กิโลเมตร ภายในบริเวณวัดมีเจดีย์และพุทธสถานงดงามมาก

เมืองจำลอง อยู่ตรงทางแยกซ้ายบนถนนสุขุมวิทหลักกิโลเมตรที่ 143 เป็นสถานที่รวบรวมสิ่งจำลองของปูชนียสถาน โบราณสถานที่สำคัญในอัตราส่วน 1:25 เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย สะพานข้ามแม่น้ำแคว สะพานพระราม 9 ปราสาทหินพิมาย เป็นต้น

แหล่งทรัพยากรนันทนาการของจังหวัดระยอง จังหวัดระยองอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางหลวงหมายเลข 3 ประมาณ 220 กิโลเมตร หรือถ้ามาตามถนนสายบางนา-ตราด (ทางหลวงหมายเลข 36) จะย่นระยะทางเหลือประมาณ 214 กิโลเมตร ธรรมชาติสองข้างทางจะเป็นเนินเขาเตี้ยสลับด้วยหินสีขาวและทุ่งหญ้า มีสวนยางพาราเป็นระยะ ๆ จังหวัดระยองเป็นดินแดนแห่งหาดทรายงาม ทุเรียนอร่อย และเป็นที่ตั้งของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งทำให้จังหวัดระยองต้องสูญเสียสถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติไปส่วนหนึ่ง

1. **แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางธรรมชาติ ได้แก่**

หาดทรายทอง ทางเข้าหาดทรายทองอยู่ตรงทางแยกขวาจากถนนสุขุมวิทตรงกิโลเมตรที่ 208 เข้าไปตามทางลูกรัง 5 กิโลเมตร ถึงหาดทรายขาวสะอาดเป็นแนวยาวและเงียบสงบ ริมหาดมีบังกาโลให้เช่าพัก

เกาะสะเก็ด เป็นเกาะเล็ก ๆ อยู่นอกฝั่งหาดทรายทอง ในเขตตำบลมาบตาพุด แยกขวาจากถนนสุขุมวิทตรงกิโลเมตรที่ 208 ตรงเข้าหาดทรายทอง ซึ่งเป็นจุดลงเรือไปเกาะสะเก็ดใช้เวลานั่งเรือประมาณ 20 นาที ผู้ได้สัมปทานเกาะได้สร้างบังกาโลไว้หลายหลัง มีน้ำจืดซึ่งนำมาจากฝั่งใช้อาบและดื่ม มีบ่อกักเก็บน้ำฝนไว้ใช้ มีร้านอาหารเหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อน เพราะมีบรรยากาศดี ธรรมชาติสวยงามบริเวณชายฝั่งน้ำตื้น เวลาน้ำลดจะมองเห็นหาดทรายเป็นบริเวณกว้างโดยรอบ

สวนพฤกษชาติโสภา ตั้งอยู่ริมถนนเข้าสู่บ้านเพ อำเภอเมือง ระยะทางจากกรุงเทพ ฯ 200 กิโลเมตร จากพัทยา 68 กิโลเมตร ทางเข้าสวนพฤกษชาติโสภาอยู่ตรงแยกขวาจากถนนสุขุมวิทตรงกิโลเมตรที่ 238 เข้าไปประมาณ 200 เมตร จะพบสวนอยู่ทางขวามือ สวนพฤกษชาติโสภามีเนื้อที่ 32 ไร่ เป็นป่าละเมาะ 4 ไร่ ป่าทึบ 28 ไร่ เป็นสวนไม้เบญจพรรณและต้นไม้ต่าง ๆ ในวรรณคดี ภายในสวนมี

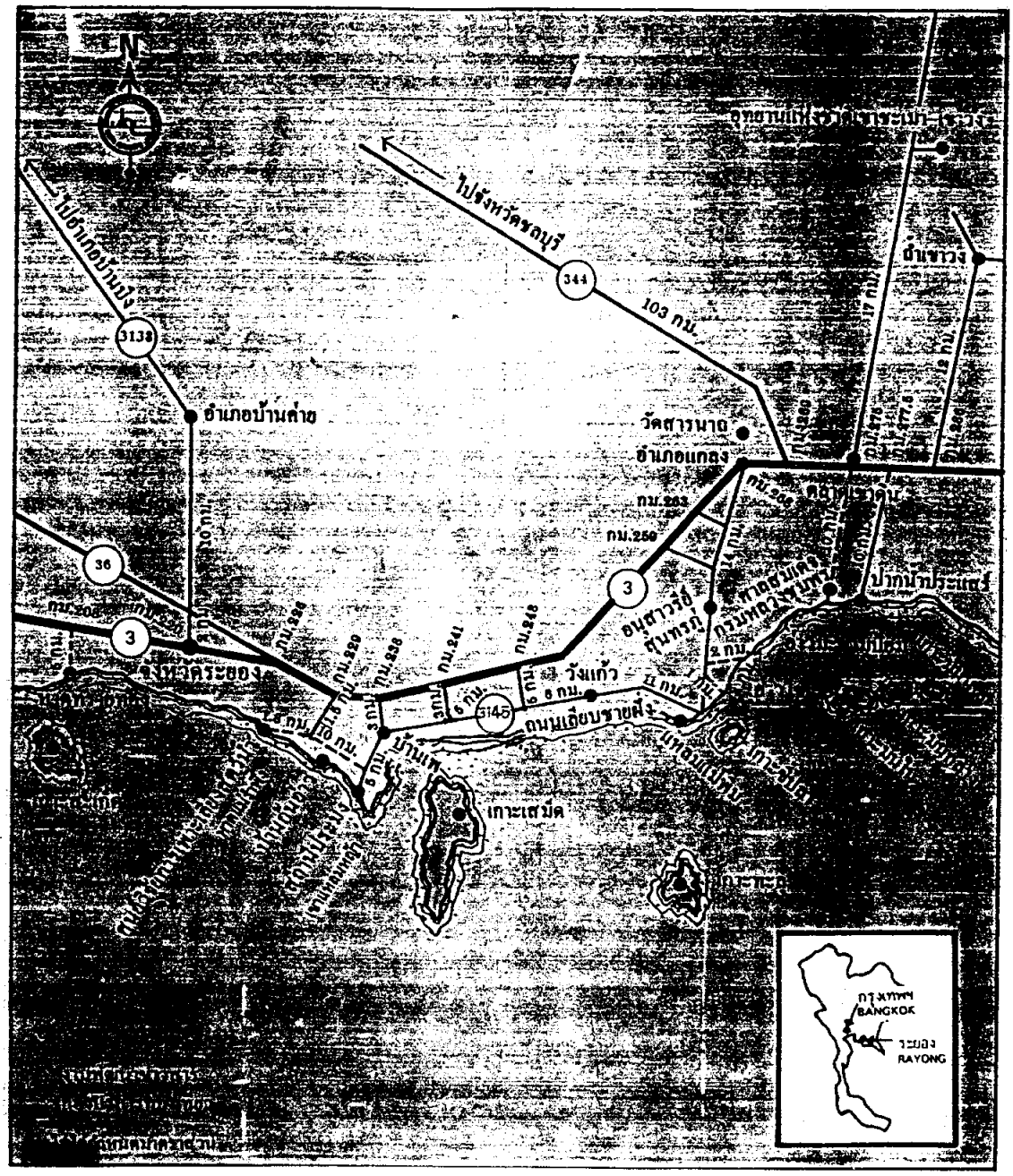

รูปที่ 12.2 แผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดระยอง
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ศาลาไทย เรือนไทยโบราณ 3 หลัง อายุกว่า 100 ปี มีโบราณวัตถุและศิลปวัตถุในสมัยบ้านเชียง สมัยทวาราวดี และสมัยอยุธยา

หาดบ้านเพ ทางเข้าบ้านเพแยกจากถนนสุขุมวิททางขวาตรงกิโลเมตรที่ 231 เข้าไปประมาณ 5 กิโลเมตร หรือเข้าไปทางแยกขวาตรงกิโลเมตรที่ 238 ประมาณ 3 กิโลเมตร จะมีถนนเลียบชายหาด มีร้านขายของพื้นเมืองต่าง ๆ เช่น น้ำปลา ปลาหมึก กุ้งแห้ง กะปิ เป็นต้น มีร้านอาหารทะเลตั้งอยู่เรียงราย และเป็นที่ตั้งของท่าเรือข้ามไปเกาะเสม็ด

บ้านก้นอ่าว เป็นหมู่บ้านอยู่ในตำบลบ้านเพ จังหวัดระยองห่างจากตัวตลาดบ้านเพประมาณ 8 กิโลเมตร ที่บ้านก้นอ่าวมีหาดทรายสวยงามเป็นแนวยาวเรียบตลอดชายฝั่งเรียกชื่อว่า **หาดแม่รำพึง** แนวหาดยาวประมาณ 12 กิโลเมตร ชายหาดสะอาด มีความลาดชันน้อย เหมาะแก่การเล่นน้ำ มีบ้านชาวประมงและสวนมะพร้าวกระจัดกระจายตามแนวฝั่ง กรมป่าไม้ได้จัดเป็นอุทยานแห่งชาติโดยเลือกเอาบริเวณเขาแหลมหญ้าเป็นที่ทำการ ทิวทัศน์ของหมู่บ้านก้นอ่าวสวยงามมาก เวลาเย็นจะเห็นดวงอาทิตย์ตกเหมือนลูกไฟดวงโตค่อย ๆ ร่วงจมน้ำทะเล ส่วนตอนเช้าจะชมตะวันขึ้นได้โดยเดินข้ามไปอีกด้านหนึ่งของเขาแหลมหญ้า ซึ่งเป็นเนินเขาเตี้ย ๆ ริมทะเล เนื้อที่ประมาณ 680 ไร่ บางส่วนเป็นแหลมยื่นออกไปในทะเล ปกคลุมด้วยป่าละเมาะ ด้านหน้าเป็นชายหาดยาว มีโขดหินเป็นระยะ ๆ ลงเล่นน้ำทะเลได้ ตอนเช้าจะเห็นดวงอาทิตย์ค่อย ๆ โผล่พ้นเขาที่เกาะเสม็ด เขาแหลมหญ้าเป็นที่ตั้งของที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด

สวนสนหรือสวนรุกขชาติเพ อยู่ถัดจากบ้านเพตามถนนเลียบชายหาด (ทางหลวงหมายเลข 3145) มาเล็กน้อย ชายทะเลจะร่มรื่นด้วยสนเป็นระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร

สวนวังแก้ว อยู่ห่างจากสวนสนบนถนนสายเลียบฝั่งทะเลประมาณ 11 กิโลเมตร หากใช้ถนนสุขุมวิทให้แยกขวาตรงกิโลเมตรที่ 248 เข้าไป 5 กิโลเมตร ตั้งอยู่ที่ริมแหลมทองหลาง มีธรรมชาติสวยงามมีหาดทรายและอ่าวหลายแห่งภายในสวนมีเนินเขาและสวนหย่อมตกแต่งไว้สวยงาม สวนวังแก้วได้สัมปทานดำเนินการจัดทำเกาะทะลุเป็นจุดพักผ่อนของนักท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งนักท่องเที่ยวจะไปแค้มปิ้ง ดำน้ำ และดูปะการังได้

เกาะเสม็ด ตั้งอยู่ในตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง อยู่ห่างจากชายฝั่งบ้านเพ ประมาณ 6.5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 3,125ไร่ มีลักษณะเป็นเกาะรูปสามเหลี่ยมส่วนฐานของเกาะอยู่ด้านทิศเหนือ ซึ่งหันเข้าสู่ฝั่งบ้านเพ มีภูเขาสลับซับซ้อนกันอยู่ 2-3 ลูก มีที่ราบซึ่งเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของชาวบ้านอยู่ตามริมฝั่งชายหาดซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ทางด้านเหนือและตะวันออก ในบริเวณปลายแหลมด้านใต้มีเกาะเล็ก ๆ อยู่ใกล้ ๆ อีก 3 เกาะ คือ เกาะจันทร์ เกาะสันฉลาม และเกาะหินขาว ซึ่งเป็นหินล้วนสลับซับซ้อนสีขาวสะอาดตลอด ไม่มีพืชพันธุ์ใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นที่อาศัยและที่วางไข่ของนกนางนวล กล่าวกันว่าเกาะเสม็ดก็คือ เกาะแก้วพิสดารในกวีนิพนธ์ของสุนทรภู่ อาจเป็นเพราะมีหาดทรายขาวปานแก้วอยู่ทั่วไป และเหตุที่มีชื่อว่าเกาะเสม็ดเพราะเกาะนี้มีต้นเสม็ดขึ้นอยู่มากทั้งเสม็ดขาวและเสม็ดแดง ซึ่งชาวบ้านใช้ทำไต้จุดไฟ บนเกาะเสม็ดไม่มีแม่น้ำลำคลอง ประมาณ 80% ของพื้นที่เป็นภูเขาและป่าไม้เบญจพรรณ คงมีแต่สระน้ำซึ่งปัจจุบันแห้งเป็นแผ่นดินเนื้อที่ประมาณ 4.5 ไร่ มีชื่อว่า หนองอโนดาต บริเวณโดยรอบเกาะเสม็ดมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น

1. **อ่าวทับทิม** เป็นหาดทรายขาวทอดยาวตลอดด้านเหนือของเกาะตั้งแต่แหลมน้อยหน่าซึ่งอยู่บริเวณมุมเกาะด้านตะวันตกจนถึงแหลมเจ้าแม่ทับทิมซึ่งมองเห็นจากฝั่งบ้านเพ รวมความยาวประมาณ 1.5 กิโลเมตร ตัวหาดทรายกว้างประมาณ 15-20 เมตร ด้านหลังเป็นแนวเขากระโจมติดต่อเขาเพชรพลอยซึ่งช่วยกำบังลมทำให้ผู้คนมาตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นจำนวนมากเรียกว่า **"หมู่บ้านเกาะเสม็ด"** บริเวณนี้เป็นที่จอดพักเรือประมงและเรือท่องเที่ยว ทางด้านแหลมทับทิมมีโขดหินขนาดใหญ่สลับซับซ้อนกันอยู่เหมาะสำหรับนั่งชมธรรมชาติท้องทะเลยามเย็น

2. **หาดทรายแก้ว** อยู่ห่างจากท่าเรือหมู่บ้านเกาะเสม็ดมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เป็นหาดทรายที่สวยที่สุดของเกาะ มีทรายขาวสะอาด และละเอียดมาก หาดกว้าง 25-30 เมตร ยาวประมาณ 780 เมตร ราบเรียบปราศจากโขดหินใด ๆ ระยะทางจากหมู่บ้านเกาะเสม็ดถึงหาดทรายแก้วประมาณ 800 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 15-20 นาที

3. **อ่าวช่อ** อยู่ทางด้านตะวันออกของเกาะ มีหาดทรายขาวสะอาดยาวประมาณ 200 เมตร มีต้นมะพร้าวเป็นทิวแถวให้ร่มเงาเย็นสบาย ทำให้บรรยากาศ

ร่มรื่นเงียบสงบ การเดินทางไปอ่าวช่อนั้น ถ้านั่งเรือจากบ้านเพตรงไปอ่าวช่อโดยตรงจะใช้เวลา 45 นาที หรือนั่งเรือจากบ้านเพไปยังหาดทรายแก้วแล้วเดินเลาะริมหาดไปยังอ่าวช่อก็ได้ ใช้เวลาเดิน 20 นาที แต่การเดินค่อนข้างลำบากเพราะต้องปีนเขาไต่ไปตามโขดหิน

4. หาดอ่าวพร้าว อยู่ทางด้านตะวันตกของเกาะ เป็นเพียงหาดเดียวที่อยู่ทางด้านนี้ ความยาวประมาณ 200 เมตร มีความงามพอสมควร การเดินทางไปหาดอ่าวพร้าว นอกจากจะเดินทางโดยเรือจากบ้านเพไปโดยตรงซึ่งใช้เวลา 15 นาที นักท่องเที่ยวจะเดินทางจากบ้านเกาะเสม็ดไปก็ได้แต่ค่อนข้างลำบาก

5. เกาะกุฎี เป็นเกาะหนึ่งในวรรณกรรมของสุนทรภู่อยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะเสม็ด ห่างจากฝั่งประมาณ 6 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 100 ไร่ มีเกาะบริวาร 2 เกาะ คือ เกาะท้ายค้างคาว และเกาะถ้ำฤาษี เกาะกุฎีเป็นจุดที่ตั้งที่ทำการหน่วยย่อยของอุทยาน ฯ มีหาดทรายสวยงาม โดยรอบเกาะมีแนวปะการังเหมาะแก่การดำน้ำดูปะการัง

นอกจากหาดดังกล่าวแล้ว ยังมีหาดทรายอื่น ๆ อีกหลายหาด ทางด้านตะวันออกของเกาะเสม็ด เช่น หาดหินโคร่ง หาดคลองไผ่ หาดพุทธา หาดนวล หาดช่อ หาดคอก หาดเทียน หาดหวายและหาดกิ่วหน้านอก เป็นต้น

หมู่เกาะมัน เป็นหมู่เกาะอยู่ในเขตตำบลกร่ำ อำเภอแกลง มี 3 เกาะ เกาะที่อยู่ใกล้ฝั่งมากที่สุดคือ เกาะมันใน ถัดไปคือ เกาะมันกลาง และเกาะมันนอก เกาะมันในอยู่ห่างจากแหลมแม่พิม 5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 131 ไร่ 3 งาน 31 ตารางวา มีอ่าวหลายแห่ง เช่น อ่าวมะขาม อ่าวหินโขดหญ้า อ่าวโกงกาง และอ่าวหน้าบ้าน เป็นต้น บริเวณอ่าวโกงกางเป็นพื้นทรายเรียบตลอด แต่ที่อ่าวหน้าบ้านมีปะการังสวยงาม เกาะมันในเป็นทรัพย์สินส่วนพระองค์ในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ โดยมีพระราชประสงค์ให้เป็นที่ดำเนินโครงการสมเด็จ ฯ อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล

ส่วนเกาะมันกลางและมันนอก เป็นเกาะส่วนตัวของเอกชน จัดทำเป็นรีสอร์ท มีบริการเรือโดยสาร ที่พัก และอาหารไว้บริการ

อ่างเก็บน้ำดอกกราย อยู่ในอำเภอปลวกแดง ห่างจากอำเภอเมืองระยอง 35 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 1,300 ไร่ อุดมไปด้วยพันธุ์ปลาต่าง ๆ โดยรอบอ่าง

เก็บน้ำดอกกราย เป็นที่ตั้งโครงการศูนย์บริการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง-ชลบุรี ซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษา การพัฒนาเกษตรและศิลปาชีพพิเศษแก่ราษฎรโครงการต่าง ๆ ครอบคลุมพื้นที่กว่า 20,000 ไร่ จะเห็นฝูงแกะ ฝูงวัวและฝูงม้าพันธุ์ต่างประเทศ อยู่โดยรอบอ่างเก็บน้ำดอกกราย

อุทยานแห่งชาติเขาชะเมาเขาวง อยู่ในเขตท้องที่ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง ตรงกิโลเมตรที่ 274 บริเวณสี่แยกเขาดินแยกซ้ายเข้าไป 17 กิโลเมตร สภาพเส้นทางเข้าอุทยานราดยางอย่างดี อุทยาน ฯ มีเนื้อที่ 84 ตารางกิโลเมตร ป่าทั่วไปอุดมสมบูรณ์ มีไม้พันธุ์ต่าง ๆ ทั้งไม้ยืนต้นและไม้ประดับจำพวกว่านต่าง ๆ ขึ้นอยู่ทั่วไป สถานที่น่าสนใจภายในอุทยาน ฯ ได้แก่ น้ำตกเขาชะเมา และถ้ำเขาวง น้ำตกเขาชะเมาเป็นน้ำตกขนาดใหญ่สูง 8 ชั้น ทางขึ้นไม่สู้ลำบากนัก แต่ละชั้นมีชื่อเฉพาะ เช่น วังมัจฉา วังมรกต ผากล้วยไม้ น้ำตกหกสาย และผาสูง เป็นต้น ในชั้นวังมัจฉามีปลาพลวงซึ่งเป็นปลาน้ำจืดขนาดใหญ่อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนถ้ำเขาวงจะมีทางเข้าโดยแยกจากถนนสุขุมวิทตรงกิโลเมตรที่ 286 เข้าไป 12 กิโลเมตร เป็นทางลูกรังในฤดูฝนทางเข้าลำบากมาก บริเวณเขาวงมีถ้ำน้อยใหญ่ติดต่อทะลุถึงกัน ประมาณ 80 ถ้ำ แต่ละถ้ำมีหินงอก หินย้อยสวยงาม นอกจากนี้บริเวณเขาวังยังเป็นแหล่งอาศัยของเลียงผาซึ่งเป็นสัตว์ป่าสงวนด้วย

แหลมแม่พิม จากถนนสุขุมวิท มีแยกซ้ายเข้าตรงกิโลเมตรที่ 259.5 263 และ 268 ผ่านอนุสาวรีย์สุนทรภู่ไปอีก 5 กิโลเมตร บริเวณชายหาดแม่พิมเล่นน้ำได้ คลื่นไม่แรงนัก น้ำทะเลสะอาด บริเวณด้านเหนือของหาดมีเกาะเล็ก ๆ อยู่เกาะหนึ่งชื่อเกาะขี้ปลา ทุก ๆ วันที่ 21 เมษายนของทุกปี น้ำทะเลจะลดลงสามารถเดินไปเกาะขี้ปลาได้

2. **แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางประวัติศาสตร์ ได้แก่**

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน อยู่ในบริเวณวัดลุ่มมหาชัยชุมพล ถนนตากสินมหาราช มีต้นสะตือขนาดใหญ่อยู่หน้าศาล อายุประมาณ 300 ปี กล่าวว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงนำช้างมาผูกไว้ที่ต้นสะตือนี้ครั้งเมื่อเสด็จมารวบรวมไพร่พลที่จันทบุรี ตั้งทัพมั่นอยู่เพื่อเตรียมกู้อิสระภาพของชาติไทย ศาลนี้คนจีนนิยมมาสักการะในเทศกาลตรุษจีน ในศาลมีพระรูปหล่อของพระเจ้าตากสินในท่าประทับยืนสง่างามมาก

อนุสาวรีย์สุนทรภู่ อยู่ห่างจากแหลมแม่พิมตามถนนสายในประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นอนุสาวรีย์ที่สร้างเพื่อเป็นที่ระลึกถึงสุนทรภู่ กวีเอกในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีเนื้อที่ 85 ไร่ ในบริเวณอนุสาวรีย์มีภาพปั้นเรื่องพระอภัยมณีบางตอน อนุสาวรีย์เปิดเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2513

3. **แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางศิลปวัฒนธรรม ได้แก่**

วัดป่าประดู่ อยู่ในอำเภอเมือง บนถนนสุขุมวิทแยกเข้าซอยวัดป่าประดู่ มีพระนอนขนาดใหญ่อยู่ในพระวิหารขนาดยาว 11.95 เมตร สูง 3.60 เมตร พระพุทธรูปองค์นี้มีที่แปลกคือ นอตตะแคงข้าย พระพุทธรูปเดิมอยู่กลางแจ้งเพิ่งจะสร้างวิหารครอบเมื่อปี 2524

พระเจดีย์กลางน้ำ อยู่สุดถนนตากสินมหาราช แยกขวาเข้าถนนสมุทรคงคา ห่างจากตัวเมืองไปทางใต้ 2 กิโลเมตร องค์พระเจดีย์ตั้งอยู่บนเกาะในแม่น้ำระยอง เป็นของเก่ามีมาแต่โบราณไม่ปรากฏว่าใครเป็นผู้สร้าง องค์พระเจดีย์สูงประมาณ 10 เมตร ประมาณเดือนสิบสองของทุกปีจะมีงานฉลองสมโภช มีการแข่งเรือยาวและการละเล่นต่าง ๆ ที่วัดสมุทรคงคารามหรือวัดปากน้ำ

ศาลหลักเมือง ตั้งอยู่ที่ถนนหลักเมืองในเขตเทศบาลเดิมเป็นศาลไม้ ต่อมามีการปฏิสังขรณ์เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ลักษณะอาคารเป็นศาลเจ้าจีน เป็นที่เคารพนับถือของชาวเมืองระยองมาก มีงานสมโภชทุกปี

สวนศรีเมือง หรือที่ชาวเมืองนิยมเรียกว่าเกาะกลาง ตั้งอยู่กลางเมือง ด้านหลังศาลากลางจังหวัด ภายในสวนมีหอพระพุทธอังคีรส ซึ่งเป็นอาคารทรงไทยหลังคาจตุรมุข เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธอังคีรส ซึ่งถือเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของระยอง

วัดสารนารถธรรมาราม อยู่ตรงกิโลเมตรที่ 265 ถนนสุขุมวิท ปากทางเข้าอำเภอแกลง สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2487 องค์พระประธานจำลองมาจากพระพุทธชินราช วัดมหาธาตุ พิษณุโลก บริเวณมุมโบสถ์ทั้ง 4 ได้จำลองเอาสถานที่สำคัญทางพระพุทธ-ศาสนาไว้มุมละแห่ง คือ พระปฐมเจดีย์ พระธาตุพนม พุทธคยา และพระธาตุไชยา

แหล่งทรัพยากรนันทนาการของจังหวัดจันทบุรี จังหวัดจันทบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ประมาณ 291 กิโลเมตร หากไปตามทางหลวงหมายเลข 36 จะเป็นระยะทางประมาณ 254 กิโลเมตร หรือตามทางหลวงหมายเลข 344 (เส้นทางบางนา-ตราด) จะเป็นระยะทาง 245 กิโลเมตร จันทบุรีมีชื่อเสียงเพราะเป็นเมืองสวนผลไม้และเป็นแหล่งอัญมณีหลายชนิด ในขณะเดียวกันยังเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากเป็นอันดับหนึ่งของพื้นที่ศึกษา สถานที่ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม

1. **แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางธรรมชาติ ได้แก่**

หาดแหลมเสด็จ-หาดเจ้าหลาว อยู่ห่างจากตัวเมืองจันทบุรี 60 กิโลเมตร หากเดินทางไปตามถนนสุขุมวิทจากกรุงเทพมหานครถึงกิโลเมตรที่ 301 แยกขวาเข้าไปจนถึงทางแยกเลี้ยวซ้ายไปจนสุดทางระยะทางประมาณ 27 กิโลเมตร ถึงแหลมเสด็จเป็นหาดทรายขาวสะอาด ยาวเหยียดสุดสายตาทอดไปตามชายหาดจนถึงหาดเจ้าหลาว มีต้นมะพร้าวขึ้นเป็นระยะให้ร่มเงาบรรยากาศสงบเงียบ เหมาะเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

หาดคุ้งวิมาน อยู่ที่ตำบลสนามไชย อำเภอท่าใหม่ ห่างจากตัวเมืองจันทบุรี 50 กิโลเมตร การเดินทางใช้เส้นทางเดียวกับเส้นทางไปหาดแหลมเสด็จ เมื่อเลี้ยวขวาไปประมาณ 7 กิโลเมตรจะมีทางแยก แยกซ้ายจะไปแหลมเสด็จ หากแยกขวาเข้าไปอีก 12 กิโลเมตร เป็นเส้นทางไปหาดคุ้งวิมาน ก่อนถึงคุ้งวิมานประมาณ 1 กิโลเมตร จะมีทางแยกซ้ายไปจุดชมวิวอยู่บนเนินสูง มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ก่อด้วยปูนสีขาวปางห้ามสมุทร ประดิษฐานหันพระพักตร์ออกสู่ทะเล บริเวณใกล้เคียงมีศาลาพักผ่อนชมวิวชื่อ **"ศาลาสถาพร"** ชายหาดคุ้งวิมานเป็นหาดทรายสีเหลืองสะอาด มีโขดหินสลับกับหาดทรายดูสวยงามแปลกตา คลื่นลมแรงไม่เหมาะสำหรับลงเล่นน้ำทะเล บรรยากาศเงียบสงบเหมาะแก่การพักผ่อน ลึกเข้าไปเป็นหมู่บ้านชาวประมงและสวนมะพร้าว

อ่าวคุ้งกระเบน อยู่ถัดจากหาดคุ้งวิมานประมาณ 8 กิโลเมตร มีสัณฐานคล้ายปลากระเบน มีทางให้น้ำทะเลเข้าออกหมุนเวียนเป็นช่องแคบ ๆ เพียงทางเดียว ในอดีตบริเวณชายฝั่งปกคลุมด้วยป่าชายเลน ทิศเหนือของอ่าวมีหญ้าทะเลขึ้นหนาแน่นอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาศัยของพะยูนซึ่งกินหญ้าทะเลเป็นอาหาร บริเวณหญ้าทะเลยังเป็นที่อาศัยของปลาเก๋าพันธุ์ต่าง ๆ ที่พากันมาหากินและผสมพันธุ์วางไข่ ทำให้ชาวบ้าน

แผนที่จังหวัดจันทบุรี

MAP OF CHANTHABURI

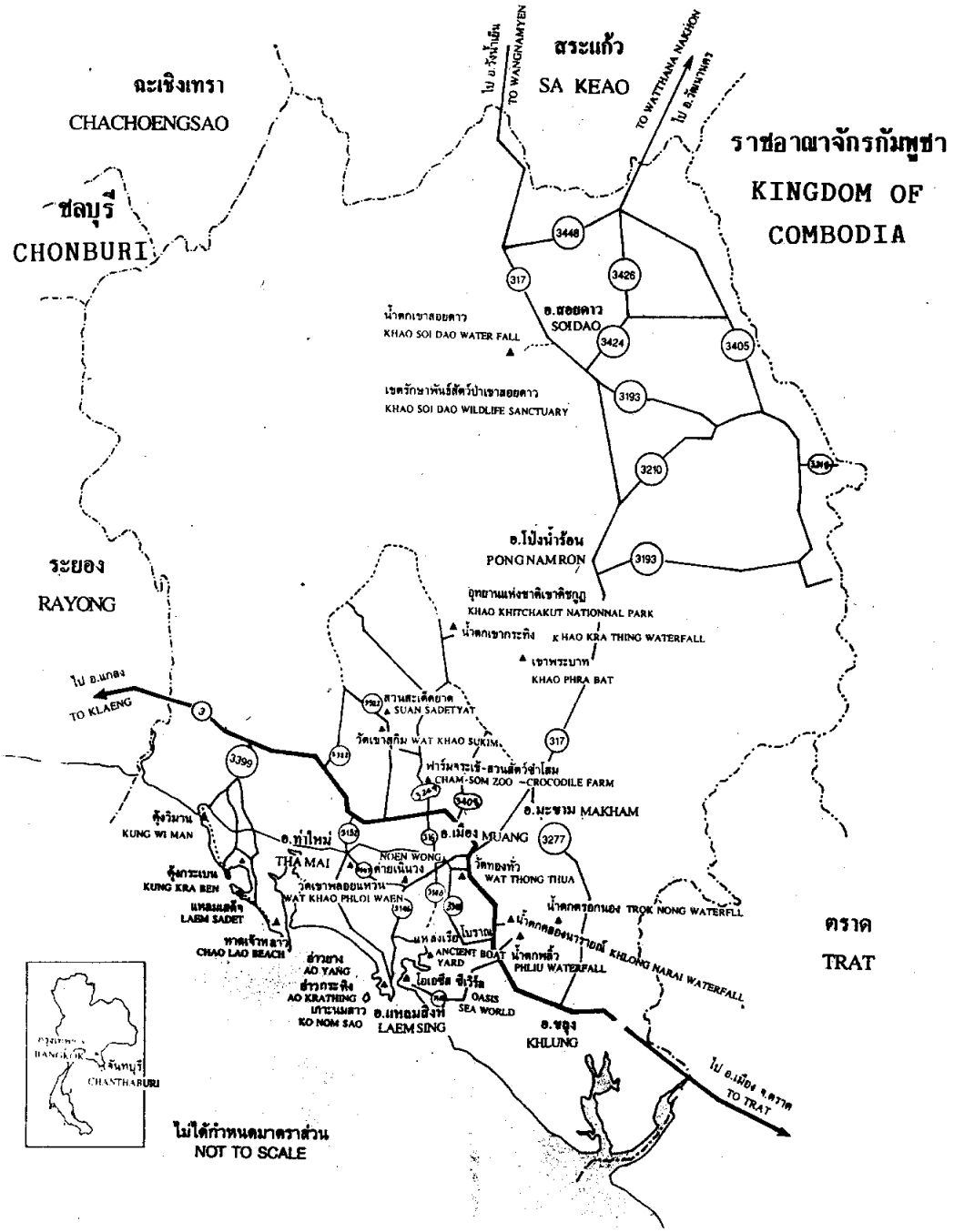

รูปที่ 12.3 แผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดจันทบุรี

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

มีรายได้จากการจับปลาเก๋าปีละนับล้านบาท บริเวณที่เป็นป่าชายเลนวัดจากปากอ่าวออกไปได้ 700 เมตร ต่อมาได้มีการหักล้างถางป่าชายเลน เอาไม้ไปทำถ่าน ฟืน และสิ่งก่อสร้าง พื้นที่บางส่วนปรับเป็นนากุ้งและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ป่าชายเลนจึงลดลงเหลือเพียง 20 เมตรเท่านั้น ปัจจุบันที่อ่าวคุ้งกระเบนมีโครงการพระราชดำริตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น ด้วยการเพาะเลี้ยงพันธุ์สัตว์น้ำต่าง ๆ ส่งเสริมการประมงชายฝั่ง พร้อมกับอนุรักษ์ป่าชายเลนรอบอ่าวคุ้งกระเบน

แหลมสิงห์ อยู่ที่ตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ อำเภอแหลมสิงห์ห่างจากตัวเมืองจันทบุรีประมาณ 30 กิโลเมตร การเดินทางใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 เลี้ยวขวาตรงกิโลเมตรที่ 347 เส้นทางราดยางตลอด บนหัวแหลมมีโขดหินลักษณะคล้ายสิงห์หมอบ หันหน้าออกทะเลจึงเรียกว่า **"เขาแหลมสิงห์"** บนเขามีป้อมปืนสร้างในสมัยรัชกาลที่ 3 คือ ป้อมไพรีพินาศ และป้อมพิฆาตปัจจามิตร ปัจจุบันคงเหลือแต่ป้อมไพรีพินาศ ชายหาดมีทิวสนทอดยาวตลอดหาด มีท่าเทียบเรือประมง บนฝั่งมีร้านอาหารเรียงรายทั่วไป

อ่าวกระทิง-อ่าวยาง เป็นชายหาดเล็ก ๆ อ่าวกระทิงอยู่ตรงข้ามกับหาดแหลมสิงห์ การเดินทางโดยทางเรือจากหาดแหลมสิงห์ใช้เวลาประมาณ 15 นาที ใกล้อ่าวกระทิงมีเกาะนมสาวเป็นแหล่งชมปะการัง ถัดจากอ่าวกระทิงไปทางตะวันตกเฉียงเหนือจะเป็นหาดอ่าวยางบรรยากาศโดยทั่วไปเงียบสงบ มีผู้คนไปท่องเที่ยวยังไม่มากนัก

อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว ตั้งอยู่ในเขตเทือกเขาสระบาป อำเภอแหลมสิงห์ จากตัวเมืองจันทบุรีขับรถออกมาที่ถนนสุขุมวิทตรงกิโลเมตรที่ 346 มีทางแยกซ้ายไปน้ำตกพลิ้ว 2 กิโลเมตร อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว มีเนื้อที่ทั้งหมด 134.5 ตารางกิโลเมตร สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าโปร่ง มีพันธุ์ไม้ต่าง ๆ เช่น ขนุนป่า กระท้อนป่า พิมเสนขึ้นอยู่ทั่วไป สถานที่น่าสนใจในเขตอุทยาน ฯ ได้แก่ น้ำตกพลิ้ว ซึ่งมี 3 ชั้น จากทางขึ้นไป 200 เมตร มีอลงกรณ์เจดีย์อยู่ทางขวามือเป็นเจดีย์ศิลาแลง รัชกาลที่ 5 โปรดให้พระยาจันทบุรีเป็นแม่กองสร้างเมื่อ พ.ศ. 2419 นอกจากนี้แล้วบริเวณใกล้ ๆ กัน ยังมีสถูปที่ใช้เป็นที่บรรจุพระอังคารของพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ (พระนางเรือล่ม) ซึ่งเคยเสด็จประพาสน้ำตกพลิ้ว เมื่อ พ.ศ. 2417 ในธารน้ำตกมีปลาพลวงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ถัดจากหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ

น้ำตกพลิ้วไปอีก 2 กิโลเมตร จะถึงบริเวณน้ำตกที่มี 3 ชั้น ชั้นล่างสุดเรียกว่า น้ำตกไม้ซี้ ชั้นกลางเรียกว่า น้ำตกกลาง และชั้นบนสุดเรียกว่าน้ำตกตรอกนอง มีความสวยงามมาก มีน้ำไหลตลอดปี มีบริเวณสำหรับกางเต็นท์พักแรม เหมาะสำหรับผู้รักธรรมชาติและชอบการผจญภัย

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว อยู่ในเขตอำเภอมะขามและอำเภอท่าใหม่ มีพื้นที่ 465,637.5 ไร่ ห่างจากจันทบุรีประมาณ 70 กิโลเมตร การเดินทางจากจันทบุรีใช้ทางหลวงหมายเลข 317 สู่สระแก้ว ผ่านอำเภอโป่งน้ำร้อนถึงหลักกิโลเมตรที่ 62 ก่อนถึงตลาดปะตง มีทางแยกซ้ายเข้าไปตามถนนลูกรัง 4 กิโลเมตร ถึงที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว มีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อน ยอดเขาสำคัญได้แก่ ยอดเขาสอยดาวเหนือ กับยอดเขาสอยดาวใต้ และยังมีเขาสิบห้าชั้น เขาตะพง เขางู และเขาทรายขาว ภูเขาเหล่านี้เป็นแหล่งกำเนิดของน้ำตกและห้วยน้ำลำธารหลายสาย มีทิวทัศน์ที่สวยงาม ป่าเขาสอยดาวมีน้ำตกที่สวยงามที่สุดคือ น้ำตกเขาสอยดาว ซึ่งมี 15 ชั้น อยู่ห่างที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฯ 5 กิโลเมตร เส้นทางเป็นทางรถยนต์ประมาณ 2.5 กิโลเมตร และต้องเดินเท้าประมาณ 2.5 กิโลเมตร บริเวณธารน้ำตกมีผีเสื้อเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีน้ำตกทรายขาวซึ่งมีความสวยงามเช่นกัน สถานที่ดังกล่าวเหมาะสำหรับผู้รักธรรมชาติและรักการเดินป่า

อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จากถนนสุขุมวิทแยกเข้าทางซ้ายตรงกิโลเมตรที่ 324 เข้าไป 21 กิโลเมตร เป็นทางราดยางแล้วเลี้ยงขวาไปอีก 1.5 กิโลเมตร เป็นทางลูกรังโรยกรวด อยู่ในเขตตำบลพลวง อำเภอมะขาม มีเนื้อที่ 58 ตารางกิโลเมตร สภาพทั่วไปเป็นป่าดิบชื้น ป่าดิบเขา และป่าไม้ผลัดใบ มีสมุนไพรชนิดต่าง ๆ มีกล้วยไม้นานาชนิด และพันธุ์ไม้หายาก เช่น กฤษณา ไม้จันทน์ เนื่องจากสภาพป่าอยู่ในเขตเทือกเขาสูงชัน จึงมีสัตว์ป่าชุกชุม เช่น กระทิง เสือ หมี กวาง เก้ง เลียงผา และนกชนิดต่าง ๆ ตามลำห้วยมีปลาพลวง ปลาก้าง ปลาหนวด ปลาดุกรำพัน อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก สิ่งที่น่าสนใจในอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏคือ น้ำตกกระทิง ซึ่งอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานราว 100 เมตร เป็นน้ำตกขนาดใหญ่มี 12 ชั้น แต่ละชั้นห่างกันราว 20 เมตร มีความงามต่าง ๆ กัน มีแอ่งน้ำใสสะอาด ลงเล่นน้ำได้ สภาพทางขึ้นชั้นแฉะต้องผ่านป่าไผ่ และพันธุ์ไม้หลากชนิด

รูปที่ 12.4 น้ำตกเขาสอยดาว : น้ำตกเขาสอยดาวอยู่ในเขตรักษาพันธ์-
สัตว์ป่าเขาสอยดาว เป็นน้ำตกที่สวยงามที่สุดในภูมิภาคลุ่มน้ำ
ชายฝั่งทะเลตะวันออก

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

โอเอซีส ซี เวิลด์ ตั้งอยู่ตำบลปากน้ำ อำเภอแหลมสิงห์ ห่างจากตัวเมือง 25 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงหมายเลข 3 แล้วเลี้ยวขวาตรงกิโลเมตร 347 ทางที่จะไปแหลมสิงห์เข้าไปประมาณ 16 กิโลเมตร โอเอซีส ซี เวิลด์ ตั้งอยู่บนเนื้อที่กว่า 68 ไร่ เป็นสถานเพาะพันธุ์และอนุรักษ์ ปลาโลมาในน่านน้ำจันทบุรี ซึ่งมี 2 พันธุ์ คือ พันธุ์หัวบาตร และพันธุ์หัวขวด มีการแสดงของปลาโลมาให้ชม มีสวนสัตว์ขนาดเล็ก มีเรือพาย เรือถีบให้เช่าเล่น มีศาลาพักผ่อนและมีร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

2. **แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางประวัติศาสตร์** ได้แก่

คุกขี้ไก่ สร้างเมื่อ ร.ศ.112 (พ.ศ.2436) อยู่ก่อนถึงท่าเทียบเรือแหลมสิงห์ ประมาณ 1 กิโลเมตร ฝรั่งเศสสร้างขึ้นเพื่อกักขังคนไทย มีลักษณะเป็นหอสี่เหลี่ยมหักมุม ก่อด้วยอิฐแดง ปูน กว้างยาวด้านละประมาณ 4.40 เมตร สูง 7 เมตร มีช่องระบายอากาศ 2 แถว หลังคาโปร่ง เล่ากันว่าเป็นคุกที่ทรมารมาก ชั้นบนใช้เป็นที่เลี้ยงไก่ที่ซึ่งไก่จะถ่ายมูลรดศีรษะผู้ถูกคุมขังตลอดเวลา

ตึกแดง อยู่บริเวณท่าเรือแหลมสิงห์ สร้างเมื่อ ร.ศ.112 (พ.ศ.2436) เดิมเป็นที่ตั้งของป้อมพิฆาตปัจจามิตร ต่อมา ฝรั่งเศสดัดแปลงป้อมนี้เป็นที่พักของนายทหาร สร้างขึ้นพร้อมกับคุกขี้ไก่เป็นตึกชั้นเดียวสีแดง หลังคามุงกระเบื้อง

พระบรมราชานุสาวรีย์ของพระเจ้าตากสินมหาราช ประดิษฐานภายในสวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งอยู่หน้าศาลากลางจังหวัดริมถนนเลียบเนิน เนื้อที่สวนประมาณ 30 ไร่ ภายในสวนมีเกาะกลางบึงขุดขนาดกลาง เป็นที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระเจ้าตากสินมหาราช บริเวณบึงที่ล้อมรอบเกาะใช้เป็นที่พายเรือเล่นและเป็นที่เพาะพันธุ์ปลาของประมงจังหวัดด้วย

ค่ายเนินวง ตั้งอยู่ที่ตำบลบางกะจะ ห่างจากตัวเมืองไปทางตะวันตก ตามถนนท่าแฉลบประมาณ 6.5 กิโลเมตร เป็นค่ายเก่าที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) โปรดเกล้า ฯ ให้เจ้าพระยาพระคลังสร้างขึ้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2377 เพื่อเตรียมรับศึกเวียดนาม บนกำแพงค่ายวางปืนใหญ่เรียงรายโดยรอบ ภายในบริเวณค่ายมีศาลหลักเมือง ซึ่งประดิษฐานพระรูปหล่อของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

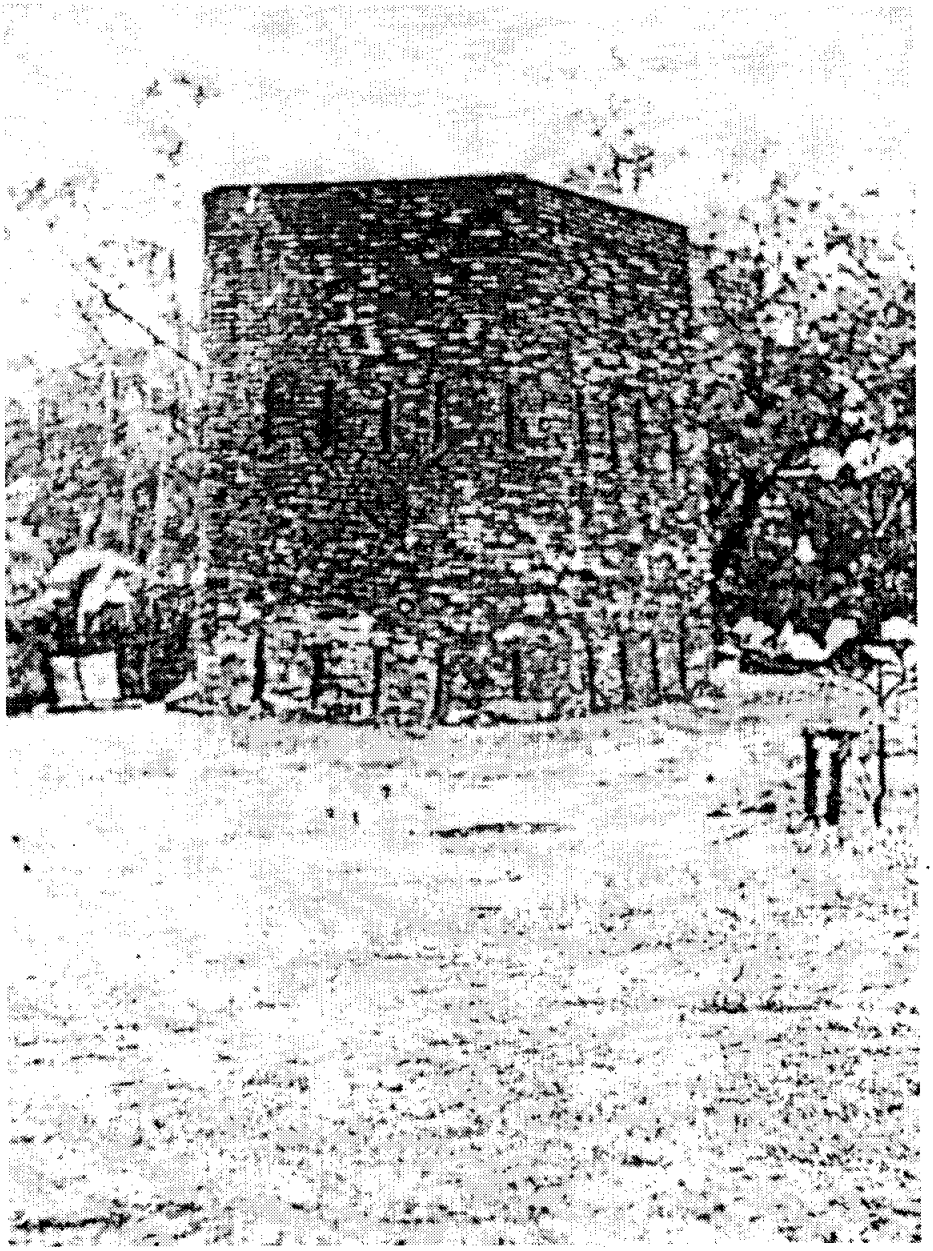

รูปที่ 12.5 คุกขี้ไก่ : ฝรั่งเศสสร้างขึ้นไว้กักขังคนไทย
ชั้นบนไว้เป็นที่เลี้ยงไก่
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3. แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางศิลปวัฒนธรรม ได้แก่

วัดไผ่ล้อม ตั้งอยู่ที่ตำบลจันทนิมิตร อำเภอเมือง เลยสะพานข้ามแม่น้ำจันทบุรีไปเล็กน้อย แยกซ้ายเข้าไป 500 เมตร มีจิตรกรรมฝาผนังเก่าแก่สมัยอยุธยาตอนปลายเกี่ยวกับพระเจ้าสิบชาติ

โบสถ์คาทอลิก เลี้ยวขวาจากทางแยกเข้าวัดไผ่ล้อมไปอีกประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นทางลูกรังอยู่ภายในบริเวณโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ตำบลจันทนิมิตร เป็นโบสถ์คริสต์นิกายคาทอลิก ภายในโบสถ์ก่อสร้างอย่างประณีต มีรูปทรงทางสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ที่เรียกว่า ศิลปะแบบโกธิค ติดกระจกสี มีภาพวาดพระเจ้าในศาสนาคริสต์ไว้อย่างงดงาม มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า วัดแม่พระปฏิสนธินิรมล

วัดเนินสูง แยกขวาตรงกิโลเมตรที่ 338 ไปประมาณ 900 เมตร วัดนี้มีจิตรกรรมฝาผนังเช่นเดียวกับวัดไผ่ล้อม

สำนักงานโบราณคดีใต้น้ำ ตั้งอยู่บริเวณค่ายเนินวง เป็นสถานที่เก็บรวบรวมและรักษาวัตถุ เครื่องปั้นดินเผาที่หน่วยโบราณคดีใต้น้ำกู้ขึ้นมาจากซากเรือสำเภาโบราณที่จมอยู่ใต้ทะเลอ่าวไทยส่วนหนึ่งและจากที่กองทัพเรือยึดมาจากเรือของชาวต่างชาติที่ลักลอบนำวัตถุดังกล่าวออกนอกประเทศอีกส่วนหนึ่ง โบราณวัตถุ ได้แก่ ถ้วย โถ ไห กระปุก ตุ๊กตารูปคนและรูปสัตว์ ซึ่งเป็นเครื่องสังคโลกไทยจากเตาศรีสัชนาลัย และเตาแม่น้ำน้อย จังหวัดสิงห์บุรี ภายในสำนักงานมีการแสดงภาพและหลักฐานต่าง ๆ จากซากเรือใต้น้ำ พร้อมเล่าเรื่องราวการค้าขายทางทะเลสมัยโบราณของไทย

ถนนจำหน่ายอัญมณี ตั้งอยู่ในตัวเมืองบริเวณถนนศรีจันท์ และตรอกกระจ่าง ซึ่งเป็นถนนเศรษฐกิจของจังหวัด ที่ผู้ประกอบธุรกิจด้านอัญมณีจะมาซื้อขายพลอยและอัญมณีต่าง ๆ เป็นประจำทุกวัน นับเป็นตลาดพลอยที่เจียระไนแล้วที่ใหญ่แห่งหนึ่งในประเทศไทย ในวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ ยังมีการค้าขายพลอยดิบอีกด้วย

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี อยู่ห่างจากตัวเมือง 6 กิโลเมตร ตามทางหลวงสาย 316 อยู่ในบริเวณที่เป็นพระตำหนักสวนแก้วพระราชนิเวศน์ของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 ซึ่งคณาจารย์จากวิทยาลัยรำไพพรรณีได้เก็บรวบรวมสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นอนุสรณ์ของพระองค์ท่านเอาไว้ และยังมีโบราณวัตถุอื่น ๆ ที่รวบรวมจากท้องที่จังหวัดจันทบุรีนำมาแสดงไว้ด้วย

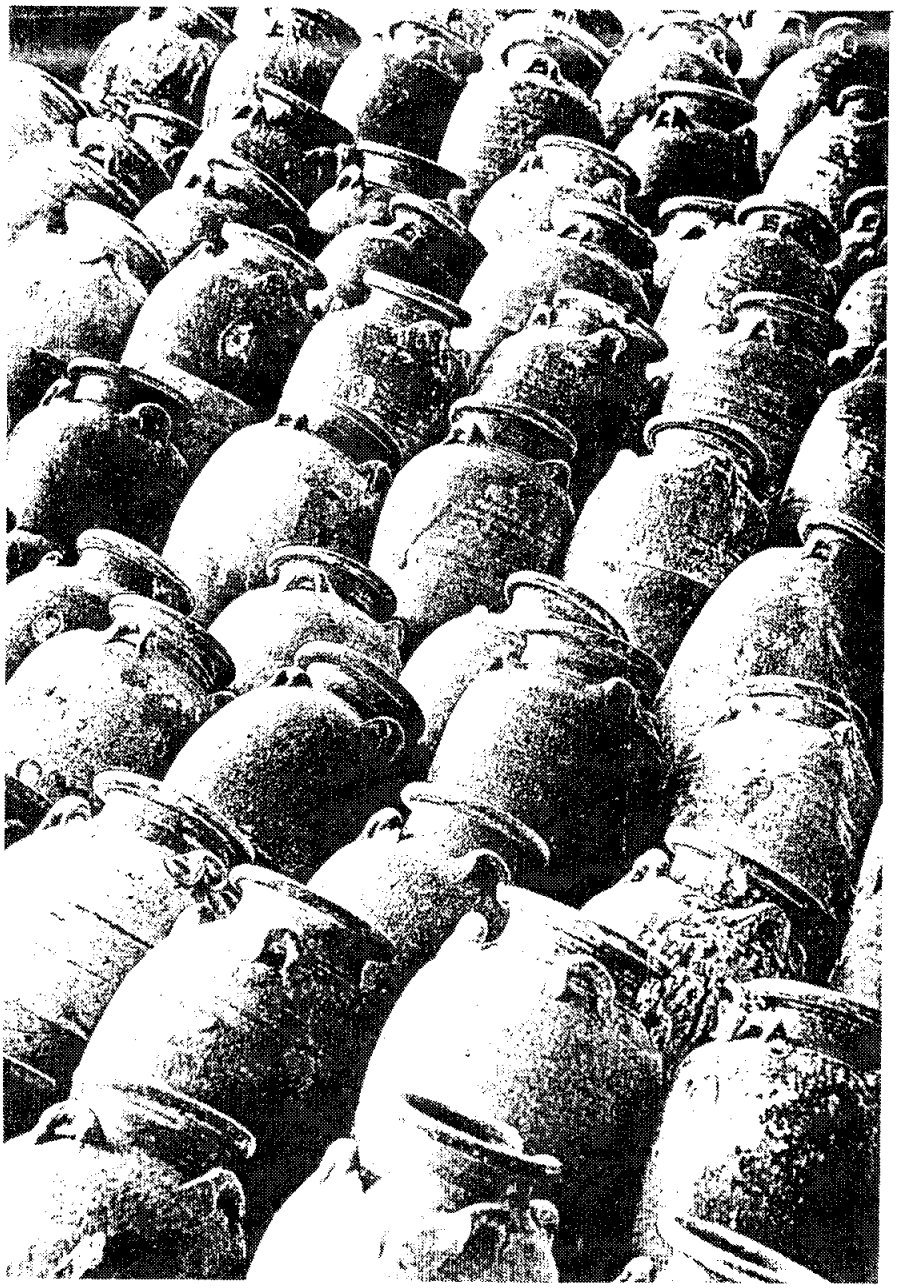

รูปที่ 12.6 ไหสี่หู : เครื่องสังคโลกไทยที่หน่วยโบราณคดีใต้น้ำกู้มาจากซากเรือแตกนอกชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หมู่บ้านเสม็ดงาม การเดินทางใช้เส้นทางถนนข้างโรงแรมอิสเทอร์นไปวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี ประมาณ 3 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาตรงวัดเกาะโตนดเข้าไป 4 กิโลเมตร จะถึงหมู่บ้านเสม็ดงาม ที่มีชื่อเสียงในการทอเสื่อซึ่งเป็นอาชีพเสริมจากการทำนา การทอเสื่อจะทำหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าว จะเริ่มจากการเก็บต้นกกสดมาผ่าเป็นเส้นเล็ก ๆ ตากแดดให้แห้ง นำมาย้อมสีแล้วตากให้แห้งอีกครั้ง จึงนำไปทอให้มีลวดลายสวยงาม ก่อนที่จะทอต้องนำมาพรมน้ำให้อ่อนตัวเสียก่อน เสื่อกกที่นำออกจำหน่ายแพร่หลายรู้จักกันในนามว่า **"เสื่อจันทบูร"**

วัดเขาสุกิม อยู่ในเขตตำบลเขาบายศรี อำเภอท่าใหม่จากถนนสุขุมวิทเลี้ยวซ้ายตรงกิโลเมตรที่ 305 เข้าไป 13 กิโลเมตร หรือกิโลเมตรที่ 318 เข้าไป 16 กิโลเมตร ถ้าจะใช้เส้นทางน้ำตกกระทิง เส้นทางสาย 3249 เข้าไป 7 กิโลเมตร จะมีทางแยกซ้ายเป็นทางลูกรังเข้าไปอีก 10 กิโลเมตร สภาพเส้นทางเหล่านี้เป็นทางลูกรังที่เพิ่งตัดใหม่ สภาพทางไม่ดีนักโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝน บริเวณวัดกว้างขวางตั้งสูงขึ้นไปอยู่บนเชิงเขามีพื้นที่ประมาณ 3,280 ไร่ มีโรงทานที่เปิดให้ผู้มาเยี่ยมเยียนรับประทานอาหารได้ตลอด 24 ชั่วโมง มีห้องสมุดซึ่งสามารถใช้เป็นที่พักค้างคืนได้ มีห้องสวดมนต์ กุฎิ กรงเลี้ยงหมีและบริเวณเชิงเขายังได้ขุดบ่อขนาดใหญ่ไว้บรรจุน้ำฝนอีกด้วย เป็นสถานที่เหมาะสำหรับผู้ตั้งใจไปบำเพ็ญภาวนามากกว่าไปเที่ยว

สวนสะเด็ดยาด อยู่หน้าวัดเขาสุกิม มีเนื้อที่ประมาณ 180 ไร่ เป็นสวนผลไม้ปลูกเงาะและทุเรียนเป็นส่วนใหญ่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้ทุกวัน

บ่อพลอยที่เขาพลอยแหวน อยู่ที่ตำบลบางกะจะ เลยค่ายเนินวงไปทางอำเภอท่าใหม่ 5 กิโลเมตร เป็นแหล่งขุดพลอยแห่งแรก ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับพลอยอย่างครบวงจรคือ เป็นทั้งผู้ขุดพลอย เผาเจียระไน และจำหน่ายบริเวณนี้ยังเป็นเส้นทางของผู้ค้าทับทิมที่มาจากบ่อไร่ และหนองบอน จังหวัดตราด

เขาพลอยแหวน อยู่ในตำบลพลอยแหวน อำเภอท่าใหม่ บริเวณยอดเขาพลอยแหวนมีเจดีย์กลมแบบลังกาบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และมีมณฑปประดิษฐานพระพุทธบาทจำลอง พระยาจันทบุรีเป็นผู้สร้างเมื่อ พ.ศ. 2375 ในสมัยรัชกาลที่ 5

แหล่งทรัพยากรนันทนาการจังหวัดตราด ตราดเป็นจังหวัดชายแดนสุดของประเทศไทยด้านชายฝั่งตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 315 กิโลเมตร ตราดมี

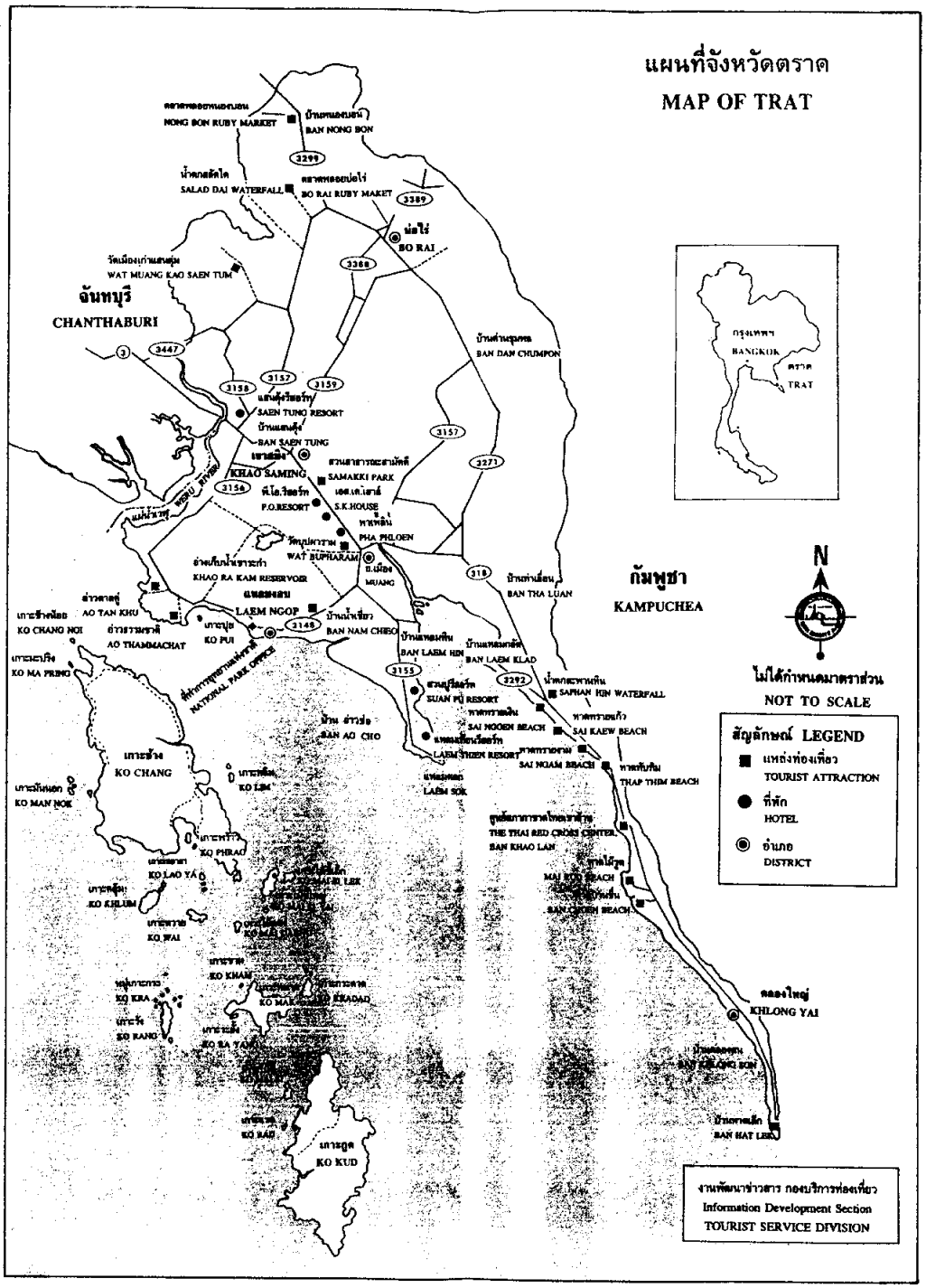

รูปที่ 12.7 แผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดตราด
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หาดทรายสวยงามแหลายแห่ง มีเกาะแก่งมากมาย และเป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ในยุทธภูมิของสงครามอินโดจีน แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงของจังหวัดตราด แบ่งตามประเภท ดังนี้

1. **แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางธรรมชาติ** ได้แก่

แหลมงอบ อยู่ห่างจากอำเภอเมืองตราดไปตามทางหลวงหมายเลข 3148 (ตราด-แหลมงอบ) ประมาณ 17 กิโลเมตร ที่ปลายแหลมมีท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ มีเรือให้บริการเช่าไปเที่ยวเกาะต่าง ๆ เช่น เกาะช้าง เกาะกระดาด เกาะกูด เกาะหมาก เกาะเหลายา เป็นต้น บริเวณแหลมงอบมีร้านค้าจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองจำพวก กะปิ น้ำปลา กุ้งแห้ง และงอบแบบต่าง ๆ

แหลมศอก ตามทางหลวงหมายเลข 3148 ไปประมาณ 3 กิโลเมตร จะมีถนนเลี้ยวซ้ายไปแหลมศอกระยะทาง 24 กิโลเมตร ระหว่างเส้นทางไปแหลมศอกจะมีหาดทรายน่าสนใจ และหมู่บ้านชาวประมงที่น่าไปเยี่ยมชมคือ หมู่บ้านแหลมหิน และหมู่บ้านอ่าวช่อ บริเวณแหลมศอกเป็นที่ตั้งของตำหนักกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

อ่าวตาลคู่ อยู่ห่างจากแหลมงอบตามเส้นทางหมายเลข 3156 (แหลมงอบ-บ้านแสนตุ้ง) ประมาณ 8 กิโลเมตร แล้วมีทางแยกซ้ายมือเข้าไปอีก 4 กิโลเมตร เป็นอ่าวที่มีหาดทรายสวยงาม ลมพัดเย็นสบายตลอดเวลา ชาวตราดนิยมไปพักผ่อน นำอาหารไปรับประทานและเล่นน้ำ

เกาะปุย การเดินทางไปเกาะปุยสามารถเช่าเรือข้ามจากแหลมงอบใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที หรือเช่าเรือข้ามฝากที่แหลมอวนก็ได้ แหลมอวนอยู่ห่างจากแหลมงอบไปตามเส้นทางแหลมงอบ-บ้านแสงตุง 15 กิโลเมตร และมีทางแยกซ้ายมือเข้าไปอีก 5 กิโลเมตร ก็จะถึงท่าเรือข้ามฝากไปเกาะปุย เกาะปุยมีพื้นที่เป็นเนินเขา ชายหาดเป็นเลนปนทราย มีสวนมะพร้าว สมุนไพรนานาชนิด และบ่อดินสอพอง หาดที่เกาะปุยไม่เหมาะสำหรับว่ายน้ำเล่น แต่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติงดงาม บรรยากาศร่มรื่นเป็นอิสระ อยู่ไม่ห่างจากฝั่ง จึงเหมาะสำหรับผู้ที่รักสงบและต้องการพักผ่อนเงียบ ๆ

หาดไม้รูด (หาดสุขสำราญ) ทางลงหาดอยู่หน้าศาลาประชาคม การเดินทางใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 318 แล้วเลี้ยวขวาตรงกิโลเมตร 57-58 เข้าไปอีกประมาณ 5 กิโลเมตร

หาดบานชื่น อยู่ก่อนถึงอำเภอคลองใหญ่ การเดินทางใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 318 ประมาณกิโลเมตรที่ 59-60 มีทางแยกขวาเข้าไปราว 3 กิโลเมตร เดิมชื่อหาดมะโร ต่อมาเจ้าของที่ดินได้บริจาคที่ดินบริเวณหน้าหาดจำนวน 14 ไร่ ให้จังหวัดตราด เมื่อ พ.ศ.2527 สมัยที่นายทองดำ บานชื่น เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดตราด เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงเรียกกันว่า **"หาดบานชื่น"** ชายหาดเป็นทรายละเอียด ขาวสะอาด คลื่นลมสงบ เล่นน้ำทะเลได้

บ้านหาดเล็ก เป็นหมู่บ้านชายแดนที่อยู่ปลายสุดของทางหลวงหมายเลข 318 ห่างจากตัวเมืองตราดประมาณ 89 กิโลเมตร จากบริเวณบ้านหาดเล็กจะมองเห็นทัศนียภาพชายทะเลของกัมพูชา ซึ่งเป็นส่วนที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศไทย โดยมีหลักเขต 73 เป็นเขตแดน จากบ้านหาดเล็กสามารถเช่าเรือไปเกาะกงของกัมพูชา โดยใช้เวลาประมาณ 30 นาที ที่เกาะกงมีสินค้าเขมร เวียดนาม และสินค้าจากสิงคโปร์จำหน่าย

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง เป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเล มีเนื้อที่ 650 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ 47 เกาะ เรียงรายตั้งแต่เขตอำเภอแหลมงอบ อำเภอเมือง และอำเภอคลองใหญ่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้างตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะช้าง ในบรรดาหมู่เกาะต่าง ๆ นั้น บางเกาะมีทัศนียภาพงดงาม เหมาะแก่การไปท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่

1. **เกาะช้าง** ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแหลมงอบ มีเนื้อที่ 429 ตาราง-กิโลเมตร เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในหมู่เกาะช้าง และใหญ่เป็นที่สองของประเทศรองจากเกาะภูเก็ต เกาะช้างอยู่ห่างจตากแหลมงอบโดยใช้เวลาเดินทางประมาณ 45 นาที ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเขาสูง มีผาสลับซับซ้อน ยอดเขาสูงสุดคือเขาสลักเพชร (สูง 744 เมตร) มีสภาพป่าสมบูรณ์มีประชาชนอาศัยอยู่ 8 หมู่บ้าน บริเวณเกาะช้าง มีน้ำตกและชายหาดสวยงามเป็นสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น

น้ำตกธารมะยม เป็นน้ำตกขนาดกลาง ทางขึ้นอยู่ใกล้ที่ทำการวนอุทยานน้ำตกธารมะยม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 เคยเสด็จประพาส ซึ่งมีพระปรมาภิไธยย่อ จปร. และ วปร. อยู่ที่หน้าผาน้ำตกชั้นบน น้ำตกอื่น ๆ ได้แก่ น้ำตกคลองพลู น้ำตกคลองนนทรี น้ำตกคีรีเพชรและน้ำตกคลองหนึ่ง

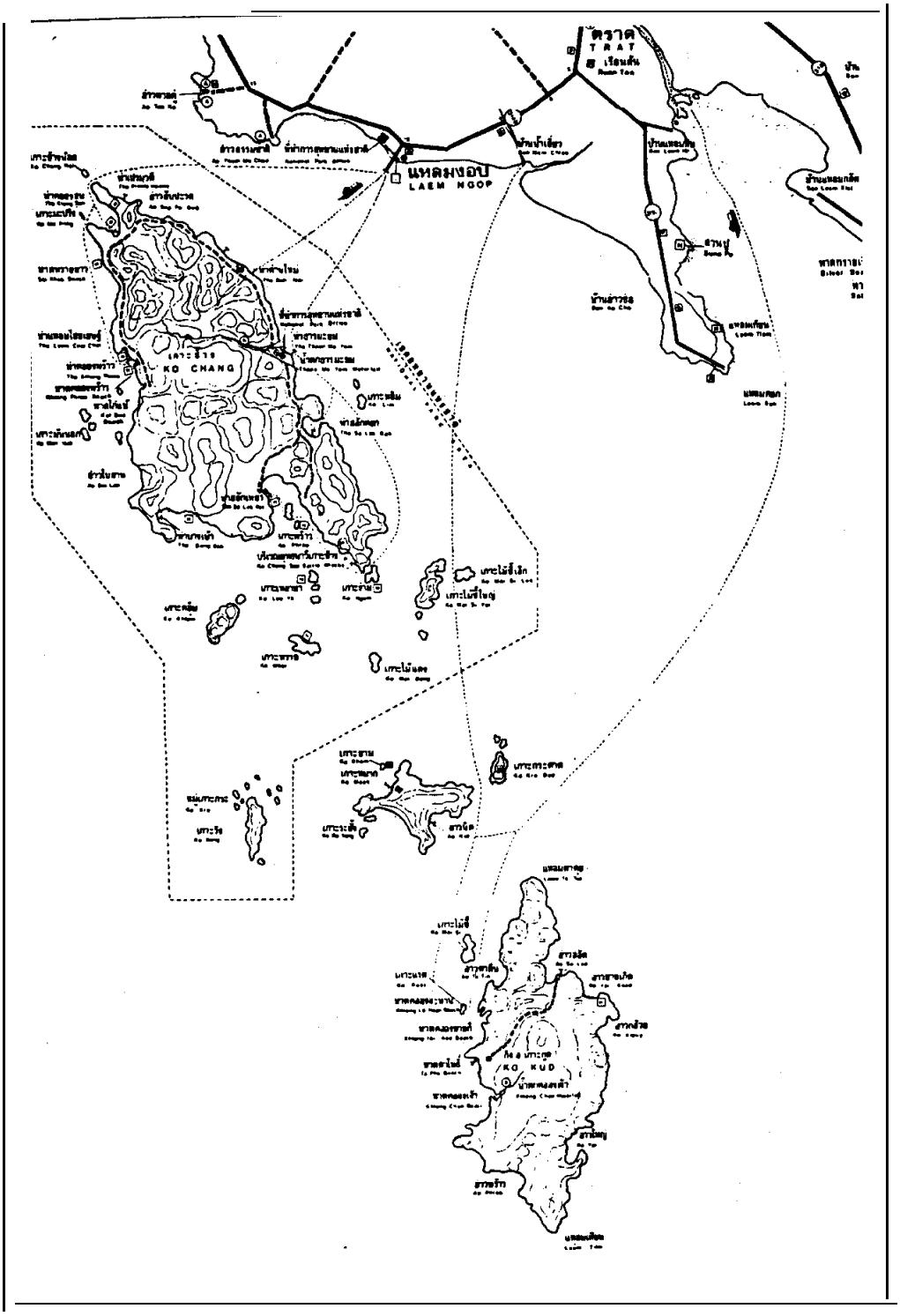

รูปที่ 12.8 แผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง และเกาะกูด

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หาดทรายขาว เป็นหาดทรายสีขาวสะอาดแนวยาว ด้านหลังหาดเป็นสวนมะพร้าวและป่า มีถนนรอบเกาะชิดหาด หาดทรายอื่น ๆ ได้แก่ หาดคลองพร้าว-แหลมไชยเชษฐ์ เป็นหาดทรายที่มีความยาวมาก อยู่ทางตะวันตกของเกาะติดกับหาดไก่แบ้ หาดคลองพร้าวและหาดไก่แบ้ลงเล่นน้ำได้ ส่วนแหลมไชยเชษฐ์เป็นแหลมหินมีทัศนียภาพสวยงามแต่ไม่สามารถลงเล่นน้ำและยังมีหาดทรายแดง หาดใบลาน เป็นต้น

2. **เกาะกูด** มีขนาดใหญ่รองจากเกาะช้าง มีชาวบ้านอาศัยอยู่จากแหลมงอบใช้เวลาเดินทางมาเกาะกูดประมาณ 4 ชั่วโมงครึ่ง เป็นที่ตั้งของน้ำตกคลองเจ้าหรือน้ำตกธารสนุก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเคยเสด็จประพาสเมื่อ พ.ศ.2454 พระราชทานนามเพื่อเป็นที่ระลึกถึงองค์เชียงสือแห่งเวียดนามว่าน้ำตกอนัมก๊ก

3. **เกาะหมาก** อยู่ระหว่างเกาะช้างกับเกาะกูด พื้นที่ส่วนใหญ่บนเกาะเป็นที่ราบปลูกมะพร้าวมาก หาดที่มีชื่อเสียง ได้แก่ หาดทรายแดง หาดทรายขาว และหาดอ่าวพระ

4. **เกาะกระดาด** อยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะหมากเดิมมีต้นกระดาดขึ้นมากมาย จึงได้ชื่อว่า เกาะกระดาด ปัจจุบันยังเหลืออยู่บ้าง เป็นเกาะเดียวในประเทศไทยที่มีการออกโฉนดถูกต้องตามกฎหมายตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 บนเกาะมีหาดทรายยาวขาวสะอาดเดินถึงกันได้รอบเกาะ ลงเล่นน้ำได้

5. **เกาะเหลายา** อยู่ทางใต้ของเกาะช้าง เป็นเกาะที่มีหาดทรายสวยงามมาก น้ำทะเลใส ปะการังสวย

6. **เกาะหวาย** อยู่ทางทิศใต้ของเกาะช้าง ถัดจากเกาะเหลายาลงไป หาดบนเกาะหวายส่วนใหญ่เป็นหิน มีอ่าวใหญ่และชายหาดสวยงาม ด้านหน้าเกาะมีแนวปะการังขนาดใหญ่และเป็นแหล่งตกปลา

2. **แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางประวัติศาสตร์** ได้แก่

อนุสรณ์สถานยุทธนาวีที่เกาะช้าง ตั้งอยู่บริเวณชายทะเลแหลมงอบสร้างขึ้นเพื่อระลึกถึงวีรกรรมของทหารเรือไทยและกองทัพเรือไทยในการป้องกันอธิปไตยของชาติ ครั้งเกิดยุทธนาวีเกาะช้างเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2484 เนื่องจากเรือลาดตระเวนฝรั่งเศสชื่อ ลามอตต์ปิเกต์พร้อมกองเรือ 9 ลำซึ่งเป็นเรือปืน 4 ลำและเรือสลุป 2 ลำ รุกล้ำเข้ามาในน่านน้ำไทยเข้าระดมยิงอาคารบนเกาะ

ง่าม เรือรบหลวงชลบุรีและเรือรบหลวงสงขลา ที่จอดอยู่ปลายแหลมเทียนจน เสียหายไฟลุกท่วม เรือรบหลวงชลบุรีและเรือรบหลวงสงขลาพยายามต่อสู้อย่าง ทรหดก่อนจมลงสู่ทะเลตราด เรือรบหลวงธนบุรีที่ทอดสมออยู่หน้าเกาะช้างจึงออก ไปช่วยต่อสู้ ปรากฏว่า ทั้งเรือลามอตต์ปิเกต์และเรือรบหลวงธนบุรีต่างเสียหายหนัก เรือลามอตต์ปิเกต์บ่ายหน้าหนีไป เรือรบหลวงธนบุรีได้รับความเสียหายอย่างหนัก ไฟลุกท่วมทั่วล่า เรือหลวงช้างเข้ามาช่วยดับไฟ แต่ไม่สามารถดับได้ จึงต้องลาก เข้ามาเกยตื้นหน้าแหลมงอบ มีอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ผันพระพักตร์ ไปยังบริเวณที่กระทำยุทธนาวี บริเวณอนุสรณ์สถาน จัดบริเวณและอาคารพิพิธภัณฑ์ คล้ายเรือรบ ชาวตราดจัดให้มีงานทำบุญและเฉลิมฉลองทุกปีระหว่างวันที่ 17-21 มกราคม

เรซิดังก์กัมปอร์ต (RESIDENCE KAMPORT) เป็นจวนเก่าของข้าหลวง ฝรั่งเศสสมัยปกครองเมืองตราด ลักษณะอาคารเป็นสถาปัตยกรรมแบบอาณานิคม ตั้งอยู่บนถนนหลักเมืองในเขตเทศบาลเมืองตราด ปัจจุบันสภาพอาคารผุพังทรุด โทรมมาก

3. **แหล่งทรัพยากรนันทนาการทางศิลปวัฒนธรรม** ได้แก่

วัดบุปผารามหรือวัดปลายคลอง อยู่ห่างจากตัวจังหวัดตราดประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ มีพระพุทธรูปเก่าปางต่าง ๆ ตลอดจนโบราณสถาน เช่น หอสวดมนต์ วิหาร หอระฆังและกุฏิเล็กทรงไทย

ตลาดพลอย เป็นแหล่งผลิตพลอยแดงหรือทับทิมสยาม ประกอบด้วย ตลาดพลอยหัวทุ่ง ตลาดพลอยคลองยอ อยู่ที่ชุมชนบ่อไร่ นอกจากนี้ ยังมีตลาด พลอยที่บ้านหนองบอน ตลาดพลอยบ้านสระใหญ่ และตลาดพลอยบ้านตางาม การซื้อขายพลอยจะกระทำในช่วงเช้า จนถึงเวลา 10.00 น.

บ้านน้ำเชี่ยว อยู่ห่างจากตัวเมืองตราดไปตามเส้นทางสายตราด-แหลมงอบ ประมาณ 8 กิโลเมตร มีชื่อเสียงในการทำงอบเรียกว่า งอบน้ำเชี่ยว และมีผลิตผลจากการประมง เช่น ทำกะปิ น้ำปลา กุ้งแห้ง ปลาหมึกแห้ง เป็นต้น

วัดโยธานิมิตรหรือวัดโบสถ์ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำในเขตเทศบาลเมือง เคย เป็นสถานที่ทำพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาของข้าราชการไทย ในสมัยสมเด็จพระเจ้า

ตากสินมหาราชเสด็จรวบรวมรี้พลที่วัดนี้ หลังจากกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า ภาพจิตรกรรมในอุโบสถหลังเก่างดงามมาก ถัดจากวัดโยธานิมิตรไม่ไกลนักจะมีศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ตัวอาคารก่อสร้างเป็นแบบเก๋งจีน เชื่อกันว่า พระเจ้าตากสินมหาราชเป็นผู้สร้างไว้ เมื่อครั้งมารวบรวมพลที่เป็นตราด เพื่อกอบกู้เอกราช

วัดเมืองเก่าแสนตุ่ม ตั้งอยู่ที่เขาโต๊ะโมะ หมู่ 7 บ้านอีเร็ม ตำบลประณีต อำเภอเขาสมิง มีร่องรอยที่ปรากฏเป็นแท่งหินจำนวนมากวางเรียงรายอยู่ทั่วไปคล้ายซากโบราณสถานหรือเทวสถานที่ยังสันนิษฐานไม่ได้ว่าเป็นสมัยใด บ้างว่าเป็นขุมทรัพย์ของพระราชาที่ขนมาจากเมืองแสนตุ้ง บางก็ว่าเกิดจากการแทรกตัวของหินบะซอลท์ที่เย็นตัวอย่างรวดเร็วทำให้หินเกิดรอยแตก บริเวณรอบวัดเงียบสงบ ร่มรื่นด้วยหมู่ไม้ใหญ่ มีต้นลำดวนออกดอกส่งกลิ่นหอมไปทั่ว.